

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคืนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” นี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอผลการค้นคว้า โดยแยกเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืน

1. ความหมายของการออกกลางคืน
2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคืน
  - 2.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน
  - 2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว
  - 2.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อยได้แก่
    - 2.3.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
    - 2.3.2 ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน
    - 2.3.3 ปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืน

1. ความหมายของการออกกลางคืน

ถ้าพิจารณาจากพจนานุกรมฉบับต่างประเทศ คือ Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English p.358 จะพบว่า การออกกลางคืน หมายถึง การออกจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยโดยไม่สำเร็จตามหลักสูตร

ส่วนพจนานุกรมเบื้องต้น ภาษาอังกฤษ-ไทย ฉบับแรกคำอธิบายศัพท์ภาษาไทย ของ ทักษิณา สนวนนท์ (1981, p.80) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การออกกลางคืน หมายถึง การหยุดกระทำการสิ่งบางอย่างร่วมกับผู้อื่น

ถ้ากลับมาศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคืนของผู้เรียนพบว่านักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายของ การออกกลางคืนไว้หลากหลายตามแนวคิดและความเชื่อพื้นฐานของแต่ละท่านดังต่อไปนี้

การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนต้องออกจากระบบก่อนเรียนจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ (กองนโยบายและแผน, 2543, หน้า9)

การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (ลำเพย สนธิ, 2539, หน้า 13)

การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนถูกจำหน่ายชื่อออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาโดยไม่ใช่สาเหตุอันเนื่องมาจากย้ายสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2538 อ้างถึงใน ลำเพย สนธิ, 2539 หน้า 13)

การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนถูกจำหน่ายทะเบียนออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา (อรรถนพ ตั้งที่มกุล, 2536, หน้า 17)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการฟื้นฟูสภาพการเป็นนักศึกษาภาคปกติ ดังนี้

- ไม่มาลงทะเบียนเรียนหรือไม่มารักษาสภาพการเป็นนักศึกษาภายใน 2 สัปดาห์แรกของภาคเรียน
- ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.60 ภายใน 2 ภาคเรียนปกตินับตั้งแต่วันเข้าเรียน
- ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 เมื่อสิ้นภาคเรียนปกติที่ 4, ที่ 6, ที่ 10, ที่ 12 และที่ 14 นับตั้งแต่วันเข้าเรียน
- เรียนครบตามที่หลักสูตรกำหนดได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80
- สำหรับนักศึกษาหลักสูตร 2 ปี มีสภาพการเป็นนักศึกษาเกินกว่า 8 ภาคเรียนปกติติดต่อกัน และยังสามารถสอบได้รายวิชาต่างๆ ไม่ครบตามที่กำหนดและ/ หรือยังได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 สำหรับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี มีสภาพการเป็นนักศึกษาเกินกว่า 16 ภาคเรียนปกติติดต่อกันและยังสามารถสอบได้รายวิชาต่าง ๆ ไม่ครบตามที่กำหนดและ/ ยังได้คะแนนเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00
- สำหรับนักศึกษาหลักสูตร 5 ปี มีสภาพการเป็นนักศึกษาของการศึกษาปกติเกินกว่า 20 ภาคเรียนปกติติดต่อกันและสอบได้รายวิชาต่าง ๆ ไม่ครบตามที่หลักสูตรกำหนดและยังได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00

ส่วนระเบียบของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2540 ข้อที่ 16 ได้กล่าวถึงการฟื้นฟูสภาพการเป็นนิสิตว่ามี 3 กรณี คือ ศึกษาครบหลักสูตรและได้รับปริญญา ได้รับอนุมัติจากคณบดีให้ลาออก และเมื่อพ้นกำหนด 2 สัปดาห์แรกของการศึกษาแล้วยังไม่มาลงทะเบียนเรียนหรือไม่ได้มารักษาสถานภาพการเป็นนิสิต

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนต้องออกจากระบบโรงเรียน ด้วยสาเหตุใดก็ตามก่อนที่จะเรียนจบหลักสูตรการศึกษา

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคัน

จากเอกสารต่าง ๆ ที่คณะผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า การออกกลางคันของนักศึกษามีปัจจัยหลายประการที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคัน โดยในที่นี้จะขอสรุปเป็น 3 ปัจจัยคือ

- 2.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน
- 2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว
- 2.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ซึ่งปัจจัยนี้แบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่
  - 2.3.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
  - 2.3.2 ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน
  - 2.3.3 ปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1 ปัจจัยด้านผู้เรียน

การออกกลางคันที่เกิดจากปัจจัยด้านผู้เรียนมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน อาทิ ปัญหาทางด้านส่วนตัวของผู้เรียน เช่น ต้องย้ายสถานที่เรียนบ่อยครั้ง เนื่องจากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา ไม่ชอบสาขาที่เรียน ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนใหม่ไม่ได้ หรือบางคนมีปัญหาด้านการเงิน ต้องขาดเรียนเพื่อช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ หรือต้องหาเงินเรียนเอง รวมทั้งบางคนมีปัญหา ด้านสุขภาพเจ็บป่วยบ่อย ๆ ซึ่งทำให้เรียนไม่ทันเพื่อนและบางคนมีระดับการรับรู้ที่ช้ากว่าปกติ ฯลฯ ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาล้วนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น คือ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและส่งผลสืบเนื่องต่อการถูกให้ออกจากสถานศึกษาหรือผู้เรียนตัดสินใจออกกลางคันเอง ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1958, p. 48) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพบว่า การออกกลางคันเกิดจากปัจจัยหลายด้านซึ่งเกี่ยวข้องกัน เช่น ด้านตัวนักเรียน มุ่งหวังที่จะเรียนเพื่อนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพในอนาคตจึงตัดสินใจเข้าศึกษา หากไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็จะแสดงความไม่พอใจหรือต่อต้านได้ ส่วนไพทิวรี ลินลาร์ตัน (2538, หน้า 134) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลต่อการพัฒนาความรู้ การศึกษา ทัศนคติ บุคลิกภาพ ความประพฤติ และ

คุณธรรมของผู้เรียน ฉะนั้น การที่ผู้เรียนอยู่ในสถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อม

จากการศึกษา “แนวพินิจ: ผู้การแก้ปัญหาเด็กออกกลางคัน” ของสำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เมื่อปี 2543 ได้แบ่งนักเรียนออกกลางคันเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 กลุ่มนักเรียนที่ออกกลางคันไปแล้ว หมายถึง นักเรียนที่จำหน่ายจากทะเบียนนักเรียนโดยไม่จบการศึกษาในแต่ละระดับ ยกเว้นการจำหน่ายเพราะย้ายโรงเรียน

2.1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่ยังไม่จำหน่ายออกจากโรงเรียน และมีปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้ขาดเรียนบ่อย ๆ และออกกลางคันไปในที่สุด ซึ่งนักเรียนกลุ่มนี้ คือ กลุ่มที่ต้องป้องกันไม่ให้ออกกลางคัน นักเรียนกลุ่มนี้แบ่งตามสภาพการศึกษาเล่าเรียนได้ 3 ลักษณะ คือ

1) นักเรียนกลุ่มที่มีแนวโน้มจะหยุดเรียน หมายถึง นักเรียนที่ขาดปัจจัยจำเป็นในการเรียน มีความรู้สึกไม่ดีต่อการเรียน มีปัญหาทางด้านจิตใจ และคาดว่าจะมีผลทำให้นักเรียน ไม่สามารถจะมาเรียนได้ในโอกาสต่อไป (แต่ปัจจุบันยังไม่ขาดเรียน)

2) นักเรียนกลุ่มที่เริ่มหยุดเรียน หมายถึง นักเรียนที่เริ่มจะมีการขาดเรียน โดยพัฒนาจากการที่นักเรียนขาดเรียน 1-2 วัน ในแต่ละสัปดาห์ติดต่อกันเป็นเวลา 1 เดือน เป็นต้นไป

3) นักเรียนกลุ่มที่หยุดเรียนต่อเนื่อง หมายถึง นักเรียนที่ขาดเรียนเป็นประจำ โดยขาดเรียน 10 วัน ต่อเนื่องในแต่ละเดือน ติดต่อกันเป็นเวลา 3 เดือน ขึ้นไป

นักจิตวิทยามีความเชื่อว่าตัวแปรหนึ่งที่เป็นสาเหตุต่อการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษา คือ สติปัญญา และสติปัญญาที่แตกต่างกันเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยเชื่อว่าสติปัญญาเป็นองค์ประกอบภายในที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และส่งผลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีส่วนใหญ่จะเรียนจบหลักสูตร ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีแนวโน้มออกจากสถานศึกษาก่อนจบหลักสูตร (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, 2540, หน้า 17)

จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนมากที่สุดปัจจัยหนึ่ง

นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วสุขภาพของผู้เรียนก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่ออาการออกกลางคัน เนื่องจากการมีสุขภาพดีทำให้เกิดภาวะแห่งความ

สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่ปราศจากโรคหรือความทุพพลภาพ เท่านั้น แต่ภาวะสุขภาพทางกายที่ดีมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย เกี่ยวกับเรื่องนี้มีผู้ให้ความสนใจหลากหลายอาทิ นิตยา คชภักดี (2528, หน้า 886) กล่าวว่า

1. การเจ็บป่วยเฉียบพลันเป็นการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดสภาพร่างกายเสียสมดุลอย่างเฉียบพลันการเรียนรู้ย่อมถูกระทบกระเทือน แต่เด็กก็จะฟื้นตัวและกลับมาเรียนรู้ได้ในระยะเวลาอันสั้น

2. การเจ็บป่วยเรื้อรัง หมายถึง การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นเป็นเวลานานมีอาการยืดเยื้อหรือค่อยเป็นค่อยไปหรือมีความพิการร่วมด้วย การเจ็บป่วยเรื้อรังและความพิการ มักจะก่อให้เกิดปัญหาทั้งกับเด็กได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านทำให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มกำลังได้เป็นผลให้การเรียนด้อยลง

ฉัตรแก้ว ประวาหะนาวิน (2526, หน้า 356 – 357) กล่าวว่า การขาดสารอาหารทั้งทางด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ด้านโภชนาการ ทำให้เด็กซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตทั้งร่างกาย และสติปัญญามีอาการไม่ปกติ เช่น เจ็บป่วยได้ง่าย ไม่สนใจการเรียน ขาดโรงเรียน

นิตยา ตั้งชูรัตน์ (2528, หน้า 781) กล่าวว่า การขาดสารอาหารของเด็กมีผลกระทบต่อระดับสติปัญญาเป็นอย่างมาก เด็กที่ขาดสารอาหารแม้ว่าจะอยู่ในภาวะแวดล้อมที่ดีก็ยังมีสมรรถภาพทางสติปัญญาต่ำกว่าเด็กที่ได้รับสารอาหารที่ดี

ชัยณรงค์ สุวรรณสาร และคนอื่น ๆ (2527, หน้า 13 – 16) พบว่า การขาดสารอาหารจะกระทบต่อการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กซึ่งจะมีผลต่อเนื่องดังนี้

1. การขาดสารอาหาร ทำให้เด็กเรียนรู้ได้ช้า จากการวิจัยเปรียบเทียบพบว่าเด็กที่ไม่ขาดสารอาหาร สามารถเรียนได้ดีกว่าเด็กที่ขาดสารอาหาร

2. ร่างกายเล็กแกร็น เชื่องช้า ภูมิคุ้มกันทางโรคน้อย ซึ่งจะนำไปสู่การเจ็บป่วยได้ง่าย

3. เด็กที่อ่อนแอ ขี้โรค ขี้ม จะ มีสมรรถภาพทางการเรียนต่ำ

โทมัส กรีน (Thomas Green, 1971 อ้างถึงใน จรุงญ วิรุฬรัตน์, 2541, หน้า 11) ได้แสดงความคิดเห็นว่า โอกาสทางการศึกษาที่เท่ากันนั้น นอกจากจะเป็นการให้การศึกษามากไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผลที่ได้จากการศึกษา ซึ่งมักจะวัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนต่ำ ควรได้รับการส่งเสริมด้วยเทคนิคและวิธีสอนเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ทัดเทียมกัน ไม่จำเป็นที่บุคคลจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากันหมดทุกคน แต่กลุ่มสังคมที่ต่างกัน ควรจะมีช่องทางของผลสัมฤทธิ์ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงจะกล่าวได้ว่า มีความเสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้นอย่างแท้จริง โดยทั้งนี้มิใช่ข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่มีความพิการทางสมอง

ฟันตินิ และ เวินสไตน์ (Fantini and Weinstein, 1968 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2540, หน้า 13) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน การออกกลางคัน และการมีรายได้ต่ำ มีความต่อเนื่องกันเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งความสิ้นหวัง” ภูมิหลังทางเศรษฐกิจ – สังคมของบิดามารดาเด็กอยู่ในระดับต่ำประกอบด้วยหลักสูตรของโรงเรียนไม่สนองความต้องการของเด็กเป็นผลให้เด็กมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ หรือเด็กอาจสอบตก ทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน จนเป็นสาเหตุให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคันในที่สุด

นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีสาเหตุเนื่องมาจากสุขภาพไม่ดีแล้ว ทักษะคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนและสถาบันการศึกษาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียน นักจิตวิทยาเชื่อว่าทักษะคติเป็นความโน้มเอียงซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ที่จะแสดงตอบโต้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในการสนับสนุน หรือไม่สนับสนุน และทักษะคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม และสามารถใช้เป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ ดังนั้น ทักษะคติจึงหมายถึง ความรู้สึกส่วนลึกทางจิตใจของมนุษย์ซึ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมไปในทิศทางหนึ่งในการตอบสนองสิ่งเร้าหรือจินตนาการต่าง ๆ ที่บุคคลนั้น ๆ เข้าไปเกี่ยวข้อง การตอบสนองอาจจะเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบแล้วสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรม จึงกล่าวได้ว่า ทักษะคติทางการเรียน หมายถึง สภาวะทางอารมณ์ และท่าที หรือความรู้สึกที่แสดงออกทางการเรียน พฤติกรรมการตอบสนองต่อผู้สอน วิธีการสอนและสถานศึกษารวมทั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้วยทักษะคติทางการเรียน ได้แก่

1. การยอมรับในตัวผู้สอน เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อผู้สอนในด้านวิธีการสอน วิธีการประเมินผลความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนการควบคุมดูแลผู้เรียน การให้สิทธิเสรีภาพ การลงโทษผู้เรียนที่ทำผิด การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การวางตนกับผู้เรียนและให้คำแนะนำช่วยเหลือ

2. การยอมรับคุณค่าของการศึกษา เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการเห็นด้วย และความปรารถนาของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา เป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาของผู้เรียน ความต้องการด้านการเรียนต่อความต้องการในการประกอบอาชีพและการเป็นหน่วยต่อการเรียน สิ่งทีกล่าวมาเป็นตัวแปรที่พบได้มากในวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการออกกลางคัน และดูเหมือนว่าเป็นตัวแปรที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษในการออกกลางคันของผู้เรียนโดยมีความเชื่อกัน

ว่าผู้เรียนยังมีความเบื่อหน่ายต่อการเรียนมากเท่าใด ก็ยังมีแนวโน้มหรืออัตราการเสี่ยงในการออกกลางคันมากขึ้นเท่านั้น

ดังนั้น การเบื่อหน่ายต่อการเรียนจึงนับว่าเป็นอุปสรรคโดยตรง ต่อการประสบผลสำเร็จในการเรียน และสามารถนำไปสู่การออกกลางคันของนักเรียนได้ในที่สุด ในทางตรงกันข้าม การเห็นว่าการเรียนเป็นเรื่องสนุกสนานก็จะเป็นการเสริมแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพลังในการเรียนรู้อย่างยิ่งยั้ง ก็จะนำสู่ผลสำเร็จในการเรียนได้สูงขึ้น โอกาสเสี่ยงในการออกกลางคันก็จะลดลง (ลำเพย สนธิ, 2539, หน้า 17)

นอกจากทัศนคติแล้ว ความประพฤติของผู้เรียนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ความประพฤติของผู้เรียน ดูได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ในลักษณะต่างๆ มีทั้งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกแบบไม่พึงประสงค์ คือ การแสดงพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนไปจากปกติทั่วไป เช่น พฤติกรรมทะเลาะวิวาท พฤติกรรมด้านชู้สาว และ ที่สำคัญที่เป็นปัญหาอย่างมากในปัจจุบันนี้ คือ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด ไม่ว่าจะเป็นแอลกอฮอล์ หรือสารอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เป็นหนทางนำไปสู่แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ออกมา ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนไม่สำเร็จ จากพฤติกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

2.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน หรือมากกว่าที่อยู่รวมกันในบ้านเดียวกัน และมีความผูกพันกันทางสายเลือด การแต่งงาน หรือ โดยการรับเป็นบุตรบุญธรรม (ประดิษฐ์ อุปรนัย, 2532, หน้า 249)

การอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้คนในชาติเป็นคนดีมีศีลธรรมประพฤติในสิ่งที่ถูกที่ควร สถาบันแรกที่สำคัญ คือ บ้านหรือสถาบันครอบครัว เนื่องจากมีอิทธิพลมากที่สุดที่จะพัฒนาเด็กในทางที่ดีหรือเลวได้ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูนี้ นักจิตวิทยา นักการศึกษา และ จิตแพทย์ได้ แบ่งวิธีการเลี้ยงดูสรุปได้ 3 แบบ ดังนี้ (วันเพ็ญ พงศ์ประยูร, 2527, หน้า 404)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย บางคนเรียกว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควบคุมออกคำสั่งให้บุตรปฏิบัติตามทำให้เด็กรู้สึก ว่า ตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้หรือถูกควบคุมไม่ให้กระทำตามต้องการ การอบรมแบบนี้มีทั้งผลดีและผลเสีย คือ ข้อดีทำให้เด็กมีความอ่อนน้อม ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ มีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ข้อเสีย ทำให้เด็กขาด

ความสัมพันธ์ใกล้ชิดพ่อแม่ ขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่กล้าตัดสินใจมีลักษณะ
พึ่งผู้อื่น

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้งบุตร การอบรม
เลี้ยงดูแบบนี้ หมายถึง การที่พ่อแม่ไม่สนใจอบรมเลี้ยงดูบุตร ปล่อยให้เด็กทำตามอำเภอใจ ไม่มี
คนแนะนำทางที่ถูกและเหมาะสม ทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว ซอบทะเลาะเบาะแว้ง ไม่เชื่อฟังใคร
มีอารมณ์ไม่มั่นคง เด็กมักเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นเสมอ เพราะเด็กขาดความรักความอบอุ่น
และความสนใจจากพ่อแม่

2.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบทะนุถนอมมากเกินไป การเลี้ยงดูแบบนี้
หมายถึง พ่อแม่จะคอยปกป้องดูแลบุตร ทะนุถนอมราวกับไข่ในหิน คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ
หรือทำให้เอง จนเด็กไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เด็กจะมีลักษณะเอาแต่ใจตนเอง ขัดใจ
ไม่ได้ ไม่มีความคิดริเริ่ม พึ่งผู้อื่นตลอดเวลา แก้ปัญหาหรือทำอะไรด้วยตนเองไม่ได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูประเภทนี้ หมายถึง การ
ที่พ่อแม่เลี้ยงดูลูกโดยการใช้เหตุผล ลูกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีส่วนร่วม
รับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ ของครอบครัว แสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ในทางที่ถูกและ
เหมาะสมกาลเทศะและเหตุผล ทำให้เด็กมีความริเริ่ม มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
มีลักษณะพึ่งตนเองได้

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแล้ว อิทธิพลของครอบครัวยังมีผลต่อพฤติกรรมของ
นักเรียนวัยรุ่นหลายประการ เช่น บรรยากาศครอบครัวที่เป็นประชาธิปไตย พ่อแม่ยอมรับฟังความ
ความคิดเห็นของลูกจะทำให้ลูกมีความอบอุ่น กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ลูกมีความสุขรัก
ครอบครัว พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นพฤติกรรมไปในทางที่ดี ตรงกันข้ามกับครอบครัวที่เลี้ยง
ลูกอย่างเข้มงวด เต็มไปด้วยกฎระเบียบต่าง ๆ ลูกจะมีพฤติกรรมไปในทางเก็บกด ไม่พยายาม
แสดงความคิดเห็น หลีกหนีไม่ยอมพบหน้าพ่อแม่ เบื่อครอบครัว จนบางครั้งอาจคบเพื่อนเกเร
เสพยาเสพติด นอกจากนี้ พ่อแม่ที่คอยให้กำลังใจ เอาใจใส่เท่าที่จำเป็น ลูกจะแสดงพฤติกรรมที่ดี
แต่ถ้าหากทางบ้านขาดความอบอุ่น วัยรุ่นก็จะพยายามหาเพื่อนนอกบ้าน ซึ่งในบางครั้งถ้าได้เพื่อน
ไม่ดี อาจทำให้เป็นคนมีปัญหาได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุตรดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ในบ้านที่มีบิดามารดารักใคร่กลมเกลียว
กัน ลูกจะเป็นเด็กที่มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่วนเด็กที่ขาดความสมบูรณ์เหล่านี้จะ

กลายเป็นเด็กมีปัญหา บ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านแตกทำให้เด็กขาดความสุขในบ้านขาดหลักประกันมั่นคงในบ้าน บิดามารดาไม่มีเวลาพอสำหรับให้ความรักความอบอุ่นความเอาใจใส่เด็ก ก็อาจไปสร้างปัญหานอกบ้านได้ เด็กมีปัญหาเนื่องจากความสัมพันธ์ในบ้านมีหลายประเภท คือ

1.1 บิดามารดาที่ยากจน หาเช้ากินค่ำ ไม่มีเวลาพอที่อยู่กับบุตรหรือให้การอบรมสั่งสอนอย่างเพียงพอ บุตรอาจกลายเป็นเด็กข้างถนน

1.2 บิดามารดาฐานะร่ำรวยมาก ให้เงินทองใช้จ่ายเท่าไรก็ได้ แต่บิดามารดามีธุระมากทั้งทางการเงินและสังคม จนกระทั่งไม่มีเวลาที่จะอยู่บ้านอบรมบุตร เด็กก็อาจกลายเป็นอันธพาลนอกบ้านและก่อความวุ่นวายได้ เพราะมีเครื่องมือ คือ เงิน รถยนต์ และบางทีก็มีอาวุธด้วย

1.3 บิดามารดาเอาใจใส่มากเกินไป และว่ากล่าวสั่งจู้จุกจิกเสมือนหนึ่งลูกเป็นเด็กเล็กอยู่เสมอ เด็กจะรู้สึกว่าตนเองขาดความรักและไม่ไวใจตนเองว่าสามารถจะทำได้ มักจะแสดงการทดแทนโดยการทำตนเหนือผู้อื่น ชมเชยเพื่อน ทำตนเป็นหัวหน้าในทางเสื่อมเสีย หรืออาจมีอาการตรงกันข้าม คือ ชอบคบเพื่อน ทำสิ่งที่เป็นการลับ ซึ่งอาจเป็นสิ่งไม่ดีและไม่พึงปรารถนา

2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวที่มีสมาชิกน้อยและเด็กที่ไม่มีเพื่อนบ้าน ทำให้เกิดความว้าเหว ทำให้เด็กไปคบเพื่อนนอกบ้านและในทางตรงกันข้ามบ้านที่มีสมาชิกมากเกินไปหรือมีหลายครอบครัวทำให้เด็กแต่ละคนได้รับความรักไม่เท่ากัน ทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ มีปมด้อยและกลายเป็นคนคิดมาก เด็กเหล่านี้ถ้ามีโอกาสและมีผู้ชักชวนให้กระทำการอันใดที่เป็นภัยต่อสังคมก็จะยินดีโดยง่าย

3. บุตรคนกลางเป็นเด็กที่มีปัญหาเพราะว่าบิดามารดามักเอาใจใส่บุตรคนโตและบุตรคนเล็ก บุตรคนกลางมักถูกทอดทิ้งทำให้น้อยเนื้อต่ำใจ และมักถูกบิดามารดานำไปเปรียบเทียบกับพี่และน้องไม่ได้

4. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความยากจนในครอบครัวเป็นสาเหตุให้บิดามารดาทอดทิ้ง ความขาดแคลนด้านการกินอยู่ อาจทำให้เด็กหันไปสู่อาชีพทุจริต เด็กที่เป็นเด็กเกเรนั้นส่วนมากเป็นเด็กที่มีฐานะยากจนมากและฐานะสูงมาก เด็กที่มีฐานะต่ำเกเรเพราะความคับแค้นด้วยศีลธรรม เด็กที่มีฐานะสูงมากเกเรเพราะถูกตามใจและไม่ยึดถือศีลธรรม

5. การปกครองบ้าน บ้านที่มีระเบียบเคร่งครัดเกินไป มีระเบียบข้อบังคับจู้จุกจิกกับบุตร จนกระทั่งบุตรทนไม่ได้ จะแสดงออกในทางที่ผิดหรือประพฤติตนเกเรหรือเตลิดออก

จากบ้าน สำหรับบ้านที่ปล่อยปลະละเลย ปล่อยตามใจทุกอย่าง บุตรไปเที่ยวไหนกับใคร บิดามารดาไม่ทราบ บิดามารดามีหน้าที่จ่ายเงินให้บุตรตามคำเรียกร้อง บุตรจะประพฤติตนเสื่อมเสีย

6. ที่ตั้งของบ้าน บ้านที่ตั้งอยู่ในถิ่นฐานที่คับแคบ สกปรก เด็กจะประพฤติผิดได้ง่ายเพราะต้องแออัดหลายคนในบ้านเล็กๆ ไม่มีที่สำหรับเด็กโดยเฉพาะ เด็กอาจเที่ยวเตร่ ได้รับความชักชวนให้ลักเล็กขโมยน้อย เล่นการพนัน สูบบุหรี่ และดื่มเหล้า

สำหรับการย้ายถิ่นฐานของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง (สำนักนโยบายและแผน, 2540, หน้า 11) พบว่าการย้ายโรงเรียนที่เกิดจากการย้ายถิ่นฐานของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนไม่น้อย มีนักวิชาการให้ความเห็นไว้หลากหลาย ดังนี้

เวห์เลจ (Wehlage et al., 1989 อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540 หน้า 11) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายโรงเรียนของนักเรียนกับการออกกลางคันไว้ว่า นักเรียนที่ย้ายโรงเรียนย่อมจะต้องขาดประสบการณ์ในโรงเรียนใหม่ ขาดกลุ่มเพื่อนที่จะคอยช่วยเหลือ ทั้งในเรื่องการเรียน การให้กำลังใจและช่วยเหลือในเรื่องอื่นๆ และ ยังต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ ๆ ถ้าหากการปรับตัวเป็นไปอย่างเชื่องช้า หรือไม่สามารปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ได้ ก็ย่อมจะต้องส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเขาอย่างแน่นอนและการที่ผลการเรียนถูกระทบกระเทือนก็จะส่งผลกระทบต่อการศึกษา และเป็นสาเหตุนำไปสู่การออกกลางคันได้

ในกรณีการย้ายถิ่นจากชนบทเข้ามาเรียนในเมืองนั้น มีผลงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็เป็นผลร่วมกับปัจจัยอื่น ได้แก่ พฤติกรรมเบี่ยงเบน ความซึมเศร้า ค่านิยมแห่งตนต่ำ ยากจน การศึกษาผู้ปกครองต่ำและการตั้งครุภ เป็นต้น นอกจากนี้ เฮลจ์ (Helge, 1991 อ้างถึงใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2540, หน้า 11) ยังให้เหตุผลการย้ายโรงเรียนว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการเรียนที่ต่ำลงของนักเรียนว่า เนื่องจาก ต้องอยู่ห่างไกลจากบิดามารดาจนบิดามารดา ไม่สามารถให้การดูแลได้ อาหารการกินไม่เพียงพอ และปัญหาในเรื่องสุขภาพ แม้ว่าจะมีรายงานจากผลการวิจัยบางเรื่องชี้ให้เห็นว่า การย้ายถิ่นฐานของบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีผลอย่างมากต่อผลการเรียนของนักเรียนแต่ก็เป็นจริงเฉพาะกรณีที่เป็นนักเรียนระดับชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไปพบว่า มีผลต่อการเรียนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (สำนักนโยบายและแผน, 2540, หน้า 10-11)

มีปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียนคือการเห็นความสำคัญของการศึกษาของบิดามารดา (สำนักนโยบายและแผน, 2540, หน้า 13-14) เป็นที่เชื่อกันว่า หากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเห็นว่าการศึกษามีความสำคัญ เชื่อว่าการศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพในอนาคต เชื่อว่าการศึกษาเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่จะทำให้ตัวเขาและบุตรหลานไปสู่ความมีสถานภาพในทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต เชื่อว่าการศึกษาที่ดีจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ความอยู่ดีกินดีตลอดจนมีความสามารถในการพัฒนาในด้านต่างๆ และในทางกลับกันหากไม่มีการศึกษาหรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอ ก็จะมีผลให้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวไม่อาจเกิดขึ้นได้และถ้าหากบิดามารดามีความเชื่อเช่นนี้ ก็จะนำไปสู่การส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการเรียนของบุตรหลานของเขาและนำไปสู่ผลสำเร็จของการศึกษาได้ จากแนวความคิดดังกล่าว จึงเชื่อว่าหากผู้ปกครองบิดามารดาของผู้เรียน ได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษาแล้ว จะส่งผลให้แนวโน้มในการออกกลางคันลดลงได้

นอกจากนี้แล้ว มีผลงานวิจัยไม่น้อยที่ชี้ให้เห็นว่าการออกกลางคันมีความเกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของมารดาและมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสังคมครอบครัวของผู้เรียนด้วย เช่น โอลแซค และคณะ (Olezak et al., 1976) และบาร์โร และ โคลสแตด Barro & Kolstad, 1987) พบว่านักเรียนที่มีบิดามารดาเรียนไม่จบชั้นไฮสกูล มีแนวโน้มที่จะออกกลางคันเป็นสองเท่าของนักเรียนที่มีบิดามารดาเรียนจบชั้นไฮสกูล และเป็นสามเท่าของนักเรียนที่มีบิดามารดาจบมหาวิทยาลัย

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างระดับการศึกษาของบิดามารดา และการออกกลางคันอย่างใกล้ชิด ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายในเชิงความเป็นเหตุเป็นผลได้ว่า การที่บิดามารดาของนักเรียนมีระดับการศึกษาต่ำนั้น จะเป็นผลให้ได้ทำงานที่มีค่าจ้างและผลตอบแทนต่ำ เป็นเหตุให้รายได้ของครอบครัวต่ำจนไม่สามารถนำมาสนับสนุนด้านการเรียนของบุตรได้อย่างเต็มที่ และนอกจากนี้การที่บิดามารดามีรายได้น้อย จึงทำให้ต้องใช้เวลาการทำงานเกือบทั้งหมดจนไม่มีเวลาในการดูแลเรื่องการเรียนของบุตรนอกจากนี้การที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ขาดความรู้ความสามารถทางวิชาการจนไม่สามารถให้คำแนะนำในด้านการเรียน เช่น การทำการบ้านของนักเรียนได้ นอกจากนี้บิดามารดาที่มีการศึกษาต่ำ ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการศึกษา จึงไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านการเรียนของนักเรียนเท่าที่ควร

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของบุตรเนื่องจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดลึกซึ้งกว่าคนอื่น

ฉะนั้น การอบรมเลี้ยงดูและความสัมพันธ์ในครอบครัวซึ่งมีความรัก ความอบอุ่น และเป็นตัวอย่าง ได้จึงมีผลต่อการศึกษา ซึ่ง อรณุช ปุณยกนก (2546, หน้า ๑) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพบตรงกันว่า องค์ประกอบด้านครอบครัว เช่น พื้นฐานการอบรม การขาดความอบอุ่น เป็นสาเหตุสำคัญของการออกกลางคัน

2.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักศึกษาเป็นตัวแปรที่คณะผู้วิจัยให้ความสนใจเป็นพิเศษในการศึกษาเรื่องนี้ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ โดยผ่านการกำหนดเป็นนโยบายและหากเราทราบอย่างแน่ชัดว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักศึกษาเป็นอย่างไร จะทำให้เราสามารถควบคุมตัวแปรนี้ได้ และส่งผลต่อการออกกลางคันได้ด้วย ซึ่งในที่นี้คณะผู้วิจัยจะขอแบ่งปัจจัยด้านการเรียนการสอนออกเป็น 3 ปัจจัยย่อยด้วยกันคือ

2.3.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

2.3.2 ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน

2.3.3 ปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา

ดังมีรายละเอียดของแต่ละปัจจัยดังต่อไปนี้

2.3.1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่จัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ในพระราชบัญญัติการศึกษามาตรา 22 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 12) ได้กล่าวถึงความสามารถของมนุษย์ในการพัฒนาไว้ว่า

“การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาดังกล่าวต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ”

อนึ่งการจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่กล่าวมาได้จำเป็นจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อแนสตาซี (Anastassi อังถึงใน ชาญ สุขเสวบัณฑิต, 2546, หน้า 38) กล่าวว่าการศึกษาที่ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการศึกษาได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบใหญ่ 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบทางสติปัญญา

(Intellectual Factors) กับองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา (Non - Intellectual Factors) จากการศึกษาของนักจิตวิทยาและนักการศึกษา พบว่า การที่ผู้เรียนแต่ละคนได้คะแนนแตกต่างกัน เนื่องจากองค์ประกอบหลายประการ โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านที่ไม่ใช่สติปัญญา เพราะองค์ประกอบทางด้านนี้จะมีผลให้ผู้เรียนที่มีสติปัญญาเท่ากัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันออกไป องค์ประกอบที่ไม่ใช่ด้านสติปัญญาซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของผู้เรียนมีหลายองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การให้บริการต่างๆ แก่ผู้เรียน นโยบายการบริหารงานของมหาวิทยาลัย และสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ฯลฯ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านการให้บริการต่างๆ แก่ผู้เรียน

การให้บริการนักศึกษาในด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษามีความสุข ได้รับความสะดวกปราศจากความกังวล ทำให้สามารถใช้เวลาในการศึกษาได้อย่างเต็มที่ การให้บริการนักศึกษาจะทำให้การจัดการศึกษาในระบบอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น เพราะการให้บริการนักศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน นโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและวินัยต่างๆ โดยตรง ซึ่งการให้บริการควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและควรเป็นการพัฒนาการศึกษาในทุกๆ ด้าน

โสภณ ฝ่องชัยกุล (2527, หน้า ค-ง) ได้ศึกษาวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยกับกลุ่มนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 5 แห่ง พบว่า การให้การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ทางวิชาการ ซึ่งสามารถช่วยในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาที่จำเป็นและอุปสรรคต่อการเรียนและเป็นการพัฒนานักศึกษาในด้านสังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

2. ด้านการบริหาร

ระบบการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษา ถ้าระบบบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ระบบบริหารที่ดีต้องให้สถาบันมีอิสระในการดำเนินงาน เข้าใจลักษณะของการอุดมศึกษา ในด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ลักษณะการเรียนการสอนซึ่งแตกต่างจากการศึกษาในระดับอื่น นอกจากนั้นยังต้องมีความสามารถในการบริหารบุคคลในสถาบัน สร้างระบบบริหารให้มีความยุติธรรมและเปิดโอกาสให้ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานทั่วกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการสอนต้องเป็นการสอนเพื่อส่งเสริมให้มีความรู้และความคิดที่แตกฉานไม่ส่งเสริมเฉพาะการท่องจำ มีการประสานงานระหว่างสาขาวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ทั้งภายนอกและภายใน

3. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

หลักสูตรและการเรียนการสอนจะทำให้สถาบันการศึกษามีคุณภาพ เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาและต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญอีกหลายปัจจัยประกอบกันโดยการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งด้วย ปัจจัยและองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี เช่น การเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและนำไปปฏิบัติให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การจัดหลักสูตร พฤติกรรมการสอนของผู้สอน รวมถึงการนำสื่ออุปกรณ์การสอนที่ดีมีคุณภาพมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจน สัมพันธภาพของผู้เรียนผู้สอนสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนทั้งสิ้น

4. ด้านสถานประกอบการ

สถานประกอบการ เป็นผู้ให้ความรู้และทักษะทางด้านปฏิบัติ ทักษะพื้นฐานและทักษะเฉพาะสาขาอาชีพ โดยมีครูฝึกของสถานประกอบการนั้นเป็นผู้ฝึกวิชาชีพให้ แต่บางสถานประกอบการยังขาดบุคลากรที่มีคุณสมบัติหรือคุณวุฒิ (Master) ซึ่งส่งผลให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะจากการทำงานจริงน้อยลง (ดวงเดือน สายเชื้อ, 2542, หน้า 27) การที่ผู้เรียนออกฝึกปฏิบัติจะเป็นการเริ่มเรียนในสถานที่ใหม่ ผู้เรียนอาจเกิดความหวาดกลัวต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ดังนั้น ผู้ดูแลเรื่องการฝึกประสบการณ์ต้องให้ความรัก ความอบอุ่น ความเป็นกันเอง หากผู้รับผิดชอบขาดการเอาใจใส่ต่อผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสถาบันสังคม เกิดความหวาดกลัว รู้สึกว่ากฎระเบียบข้อบังคับมากมาย ทำให้เบื่อหน่าย เกิดความคับข้องใจ และไม่มีความมั่นใจ ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ ฝ่ายสถานศึกษาต้องการคุณภาพด้านการศึกษาของนักศึกษา แต่ฝ่ายสถานประกอบการต้องการคุณภาพงานของนักศึกษา ดังนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นคือนักศึกษาจะได้รับ ความกดดัน นอกจากนี้สถาบันการศึกษบางแห่งยังมีปัญหาซึ่งเกิดจากข้อตกลงของสถานศึกษาที่กำหนดให้สถานประกอบการเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบฝึกอาชีพ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเรียนการสอน ควบคุมเรื่องการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ วิธีการ ส่งผลให้สถานประกอบการบางแห่งปฏิเสธที่จะรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในส่วนของสถานประกอบการเองที่มีความไม่พร้อมในส่วนต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่รองลงมา เช่น สภาพแวดล้อม สถานที่ตั้ง บริเวณ อาคารฝึกงาน สถานที่หรือห้องปฏิบัติงาน แสงสว่าง สิ่งตกแต่ง อาคารสถานที่ อาจรวมถึงความสะดวกสบายในสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสุขา ห้องอาหาร ฯลฯ เป็นต้น (เอกสารสรุปการสัมมนาของนักเรียนระบบทวิภาคีและสถานประกอบการ ณ วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี วันที่ 7 มกราคม 2544)

5. ด้านการฝึกงานในสถานประกอบการ

การฝึกงานเป็นการฝึกฝนหรือฝึกวิชาชีพให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการปฏิบัติ พัฒนาความรู้ความสามารถ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและปฏิบัติด้วยเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์และเทคนิคต่าง ๆ ในการทำงาน รวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตามความประสงค์หรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนมีรายได้และความหวังในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกงาน

2.3.2 ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน

ผู้สอนมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษา และปัจจัยที่ทำให้นักศึกษา มีความสนใจเรียนอย่างหนึ่ง คือ ค่านิยมในตัวผู้สอน ผู้สอนที่มีประสบการณ์อาจสอนได้สนุกสนาน หรือผู้สอนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี มีความประพฤติเป็นที่ประทับใจ เป็นที่เคารพรักของนักศึกษา จะเป็นตัวอย่างที่นักศึกษาอยากจะทำตามแบบอย่าง ดังนั้น ผู้สอนจึงสามารถเป็นผู้ที่จะ กำหนดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปใดก็ได้ เช่น ความเป็นประชาธิปไตย ความเคร่งเครียด หรือความขี้บ่นของนักศึกษา นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและนักศึกษา จะเป็นเครื่องชี้ถึงเงื่อนไขหรือสถานการณ์ว่า นักศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้สอนที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียน มีดังนี้ คือ

1) การสอน

การสอนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ

4 ประการ ได้แก่

หลักสูตร

พิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคล

นักศึกษา

(1) วางวัตถุประสงค์การสอนชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ

(2) สสำรวจสภาพความพร้อมและความรู้พื้นฐานของนักศึกษาโดย

(3) วัดผลและประเมินผล เพื่อดูความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของ

(4) เลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพนักศึกษา โดยนำเทคโนโลยีและเทคนิคการสอนมาประกอบการสอน

2) การเลือกวิธีการสอน

การเลือกวิธีการสอนอาจใช้วิธีผสมผสานกันได้เพื่อให้น่าสนใจมากขึ้น หลักการเลือกวิธีสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- (1) วัตถุประสงค์ของเรื่องที่สอน การเลือกวิธีสอนต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์เพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- (2) วิธีสอนเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน เช่น เนื้อหาที่เป็นหลักการ ทฤษฎี ก็สามารถใช้วิธีบรรยาย แต่ถ้าเป็นงาน ต้องฝึกทักษะ ควรจะใช้วิธีฝึกทักษะปฏิบัติ หรือจะใช้ทั้งบรรยายและฝึกทักษะปฏิบัติควบคู่กันไป
- (3) วิธีสอนเหมาะสมกับความถนัดของผู้สอน
- (4) วิธีสอนเหมาะสมกับชั่วโมงสอนในหลักสูตร ข้อจำกัดของเวลา เป็นตัวกำหนดวิธีสอน
- (5) วิธีสอนเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาและขนาดของห้องเรียน การสอนบรรยายสามารถสอนนักศึกษาได้มากกว่าการอภิปราย
- (6) วิธีสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษา เช่น ความรู้เดิม ความสนใจ เป็นข้อพิจารณาในการเลือกวิธีสอนด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยไทย พบว่า บรรยายภาคในการจัดการเรียนการสอน และพฤติกรรมของอาจารย์เกี่ยวกับการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางวิชาการของนักศึกษา ฉะนั้น ในการจัดการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อให้ศึกษามีความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ไปปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนถือว่าเป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

3) การสร้างค่านิยมในตัวผู้สอน

การสร้างค่านิยมในตัวผู้สอนให้สูงขึ้นในหมู่ของนักศึกษาจะทำได้ ดังนี้ คือ

- (1) เข้าใจปัญหาของนักศึกษา สนใจนักศึกษาเป็นรายบุคคล
- (2) แสดงออกเป็นกันเองกับนักศึกษาขณะสอน
- (3) แสดงออกซึ่งความไม่ลำเอียง
- (4) สุภาพอ่อนโยน แต่หนักแน่นมั่นคง
- (5) รู้ในสิ่งที่จะสอน และสร้างความสนใจในสิ่งที่จะสอนนั้น
- (6) ทำตัวเป็นแบบอย่างทั้งทางด้านการพูดจาปราศรัย และ

การอ่อนน้อมถ่อมตน

(7) เข้มงวดในเรื่องการมอบหมายงาน ใช้เหตุผลในการพิจารณาคุณภาพของงาน

(8) ทำตัวให้ภาคภูมิใจ

(9) มีความเป็นมิตร และมีอารมณ์ขัน

ชาญ สุขเสวบัณฑิต (2546, หน้า 38) ได้ศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย เมื่อผู้เรียนเอาใจใส่และผู้สอนมีเทคนิค และวิธีการสอนที่ดีใหม่ ๆ แปลก ๆ และทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

2.3.3 ปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา

การพัฒนาบุคคลที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ได้รับปริญญาบัตรเพียงอย่างเดียว แต่เป้าหมายที่แท้จริงคือการมีวิชาความรู้และทักษะเพียงพอที่จะสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะมืออาชีพ และพร้อมที่จะทำงานเพื่อพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดี ตลอดจนการมีค่านิยมที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและสังคม ดังนั้น นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ ค่านิยม ตลอดจนพัฒนาการด้านอารมณ์สังคม สติปัญญา และสุขภาพ ซึ่งการที่จะทำให้ได้บัณฑิตที่มีลักษณะตามความต้องการดังกล่าว มหาวิทยาลัยจะต้องจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งจากประสบการณ์การเรียนในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด ตำราเรียน และจากประสบการณ์กิจกรรมนักศึกษา ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาจะช่วยให้ได้บัณฑิตที่เก่งรอบรู้ และทำงานได้ดี ทั้งนี้บุคคลที่จะช่วยให้การจัดประสบการณ์กิจกรรมนักศึกษาทุกด้านดำเนินไปได้ด้วยดี ก็คือ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ การปรับตัวเข้ากับสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม การวางแผนและการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ เป็นต้น ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาจึงควรเป็นผู้ที่มีความรู้ในด้านการให้คำปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตัวแก่นักศึกษา จึงกล่าวได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา และมีความสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษาด้วย โดยทั่วไปอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป คือ อาจารย์ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลแนะนำนักศึกษาในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการลงทุนทะเบียนเรียน การแก้ปัญหาทางวิชาการ รวมไปถึงเรื่องความประพฤติด้วย

2) อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา คือ อาจารย์ที่ได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ดูแลนิสิต นักศึกษาเฉพาะกลุ่มกิจกรรมนักศึกษา เน้นหนักในเรื่องของการดำเนินกิจกรรมนักศึกษานั้น ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาองค์การบริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาสถานักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมดนตรีไทย ฯลฯ เป็นต้น

ในที่นี่ จะขอเสนอถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละประเภทดังนี้

1) **อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป** เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษา เมื่อนักศึกษาประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ สถานศึกษาจึงนิยมใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นที่พึ่งของนักศึกษา อันจะเป็นการป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษา ได้อีกทางหนึ่ง ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ ซึ่งองค์ประกอบที่เกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษา มีดังนี้ คือ

หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา มีดังนี้

(1) ให้คำปรึกษา แนะนำการทำและตรวจสอบหลักฐานสัญญาการเป็นนักศึกษา

(2) ประเมินทัศนคติศึกษาในความรับผิดชอบ ด้านการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งบริการและสวัสดิการต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่นักศึกษาจะเข้าไปขอความช่วยเหลือ

(3) ให้ความเห็นชอบแก่นักศึกษา ในการลงทะเบียนรายวิชา (ลงทะเบียนเรียน หรือลงทะเบียนสอบเทียบความรู้หรือประสบการณ์) การขอเปลี่ยน ขอเพิ่ม และขอถอนรายวิชา

(4) ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นชอบในการขออนุญาตผ่อนชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

(5) จัดทำ เก็บ รวบรวมประวัติ ข้อมูลการเรียน และความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อเป็นข้อมูลในการออกหนังสือรับรองต่าง ๆ

(6) ติดตาม ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

- (7) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- (8) แนะนำ หาทางป้องกัน และติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน
- (9) เสนอความคิดเห็นและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน
- (10) ติดตามประสานงานกับผู้ปกครอง พร้อมทั้งรายงานผลการเรียนและความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ผู้ปกครองทราบ
- (11) ติดตาม แนะนำ และช่วยแก้ปัญหาให้นักศึกษาที่ขอผ่อนผันการชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาก่อนวันสอบปลายภาคเรียน
- (12) ให้คำปรึกษา ตักเตือน ดูแล แก้ไขและปรับปรุงความประพฤติของนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

การดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษา

การดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษาของนักศึกษานับว่าเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของการให้คำปรึกษา มีดังนี้

- (1) การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารและจากคณะต่าง ๆ ฝ่ายบริหารจะต้องให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและจะต้องพิจารณาถึงผู้ที่จะมาร่วมในการดำเนินโครงการจะต้องมีการแต่งตั้งผู้ประสานงานเพื่อที่จะได้เป็นผู้ส่งเสริมและช่วยให้งานนี้ดำเนินไปอย่างได้ผล
- (2) การจัดระบบการให้คำปรึกษาที่ดี ควรมีศูนย์รวมแหล่งข้อมูลที่ดี อาจารย์ที่ปรึกษาจะหาความรู้ได้ เพราะอาจารย์ที่ปรึกษาย่อมต้องการทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงการทุกอย่างที่มีอยู่ในสถานศึกษา รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องทุนการศึกษาและระเบียบการช่วยเหลือทางการเงิน
- (3) สถานศึกษาควรมีการฝึกอบรมอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะได้มีความเข้าใจถึงนโยบายของสถานศึกษา และวิธีการต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา ควรมีคู่มือสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาจะได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ และเพื่อให้ผู้ที่เริ่มปฏิบัติหน้าที่ใหม่ ๆ ได้มีโอกาสเข้าใจด้วย
- (4) อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องมีเวลาพอที่จะให้นักศึกษาเข้าพบ ซึ่งการมีเวลาให้พบนั้นมิได้หมายความว่าว่างจากงานประจำอื่นใดเท่านั้น แต่หมายถึงความพร้อมที่จะให้พบด้วย ในระยะแรก ๆ ที่นักศึกษายังไม่คุ้นเคยกับระบบการให้คำปรึกษาควรจัดให้มีการอธิบายเกี่ยวกับปัญหาธรรมดาทั่ว ๆ ไป ก่อน ในระยะเปิดภาคเรียน เช่น

การลงทะเบียนเรียน การเลือกวิชาเรียน และเมื่อเรียนไปได้สักระยะหนึ่ง ก็อาจจะจัดให้มีการอภิปรายถึงปัญหาที่ประสบและความก้าวหน้าในการเรียนวิชาต่าง ๆ ตลอดจนการเตรียมแผนงานสำหรับการเรียนในภาคเรียนต่อไปเมื่อนักศึกษาค่อย ๆ ตระหนักถึงความช่วยเหลือและเจตนาดีของอาจารย์ที่ปรึกษา ก็จะมี ความพอใจและอยากที่จะขอคำปรึกษามากขึ้น ซึ่งถ้าอาจารย์ที่ปรึกษา รู้จักสังเกตก็สามารถทราบได้ว่าใครมีปัญหาอะไรบ้าง และหาทางให้ความช่วยเหลือหรืออาจแนะนำให้ไปหาผู้อื่นที่มีความเชี่ยวชาญในเฉพาะกรณีที่นักศึกษาต้องการขอคำปรึกษาได้

(5) สถานศึกษาควรมีการประกาศและแจ้งข่าวให้นักศึกษาทราบถึงบริการ และความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่สถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา โดยจัดให้มีที่ปิดประกาศและแถลงการณ์ต่าง ๆ

(6) ควรมีการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเห็นว่าปัญหาบางอย่าง ตนไม่สามารถที่จะให้ความช่วยเหลือได้ จะต้องติดต่อขอความช่วยเหลือไปยังฝ่ายอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่เป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา มีอย่างใดก็จะต้องจัดหาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้ตามบทบาทนั้น ซึ่งคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป มีดังนี้

- (1) มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- (2) มีความรับผิดชอบดี
- (3) มีเหตุผลดี
- (4) รู้จักส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้อื่น
- (5) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- (6) มีความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น
- (7) เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้
- (8) เป็นผู้ที่ไม่ต่อต้านการรับรู้ สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้วยการให้คำปรึกษาที่เกิดจากตัวอาจารย์ที่ปรึกษา มีดังนี้

(1) การขาดความรู้และขาดข้อมูลต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา เช่น ไม่เข้าใจในเรื่องหลักสูตรและเนื้อหาวิชาชัดเจน ไม่มีข้อมูลในเรื่องของวิชาที่เปิดให้เลือกเรียน ฯลฯ เรื่องที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องพิจารณาปรับปรุงตนเองเป็นอย่างมาก

(2) อาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นเข้าข้างตนเอง หรือถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่มากเกินไป จึงทำให้อาจตั้งสมมติฐานที่ตนคิดว่าถูกต้องหรือบางครั้งก็เข้มงวดกับนักศึกษามากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่ยอมเข้ามาขอรับคำปรึกษา

(3) การมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาบางคนขาดความจริงใจในการให้คำปรึกษา ไม่รักษาระยะห่างของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น นำเรื่องของนักศึกษาไปเล่าให้ผู้อื่นฟังโดยเห็นเป็นเรื่องขบขัน ไม่เข้าใจความต้องการของนักศึกษา ไม่ยอมสละเวลาให้กับนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลของตน ไม่คำนึงถึงจุดมุ่งหมายอันแท้จริงของการให้คำปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาบางคนก็แก้ปัญหาให้กับนักศึกษาโดยขาดการวินิจฉัยที่ดีพอ

(4) อาจารย์ที่ปรึกษาไม่มีเวลาพอที่จะพูดคุยหรือให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา หรือนักศึกษาไม่มีความอดทนพอในการที่จะคอยพบกับอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งควรจะได้พิจารณาในเรื่องชั่วโมงการสอนของอาจารย์ที่ปรึกษาและชั่วโมงเรียนของนักศึกษา พยายามให้มีเวลาว่างตรงกัน

คุณธรรมและจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษายังต้องประกอบด้วย คุณธรรมและจรรยาบรรณ นอกจากบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ดังนี้

(1) อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพของนักศึกษา โดยจะไม่กระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่นักศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม

(2) อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องรักษาข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักศึกษาในความดูแลไว้เป็นความลับ ในกรณีที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องการปรึกษากับเพื่อนร่วมงานเพื่อหาทางช่วยเหลือนักศึกษาในความดูแล จะต้องปกปิดหลักฐานแสดงตัวนักศึกษา เช่น ชื่อสกุล ที่อยู่ บิดามารดา

(3) ถ้าอาจารย์ที่ปรึกษาต้องการนำข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาในความดูแลไปเผยแพร่ เช่น นำไปยกตัวอย่างประกอบการอบรมอาจารย์ที่ปรึกษา หรือนำไปประกอบการเขียนบทความ จะต้องตัดหลักฐานแสดงตัวนักศึกษาผู้นั้นออก

(4) อาจารย์ที่ปรึกษาต้องพยายามช่วยเหลือนักศึกษาจนสุดความสามารถ หากมีปัญหาใดเกินความสามารถที่จะช่วยได้ ต้องแนะนำนักศึกษาผู้นั้นไปรับบริการจากบุคคลอื่น เช่น แพทย์ นักกฎหมาย นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

(5) ในกระบวนการให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์บุคคล หรือสถาบันใดให้นักศึกษาฟัง ในทางก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือความแตกร้าง แก่บุคคลหรือสถาบันนั้น ๆ

(6) อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องยึดมั่นในคุณธรรม ศีลธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาเพื่อให้นักศึกษามีความศรัทธาเชื่อถือ

มีผลการศึกษาวิจัยหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษากับการออกกลางคันของนักศึกษา เช่น พบว่า สาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคัน ได้แก่ นักศึกษาขาดที่ปรึกษาทางการเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ปฏิบัติหน้าที่ของที่ปรึกษา ขาดความสนใจ และดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึง เป็นต้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไปเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้นักศึกษาต้องออกกลางคัน หากอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์แล้ว จะสามารถช่วยเหลือนักศึกษาได้ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวนักศึกษาก็จะสามารถแก้ไขได้ ไม่ส่งผลให้นักศึกษาต้องออกกลางคันก่อนจบการศึกษา

2) อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาโดยทั่วไปจะมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) รับทราบนโยบายและเข้าใจอย่างถ่องแท้ในนโยบาย วัตถุประสงค์ ระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนวิธีดำเนินกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของตนเอง

(2) กำกับกิจกรรมนักศึกษาให้ดำเนินไปในกรอบนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ และประเพณีของสถาบัน

(3) กระตุ้นให้นักศึกษาคิดริเริ่มกิจกรรมนักศึกษา

(4) ให้คำปรึกษาในการเขียนโครงการกิจกรรมนักศึกษา

(5) กระตุ้นนักศึกษาให้เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

(6) ควบคุมปริมาณของกิจกรรมนักศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างพอเหมาะ

พอควร

(7) ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนักศึกษา

- ระแวงต่างๆ
- ระเบียบ
- กับระเบียบ
- นักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามความเห็นชอบของตนเอง
- บุคลิกภาพทั้งทางกายภาพ สติปัญญา อารมณ์ วาจา และความสนใจ
- และทักษะในการทำงานร่วมกันตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย
- คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาที่ดี
- จากหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่ค่อนข้างหนัก ดังนั้น การที่จะให้อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน จะต้องได้บุคคลที่มีคุณลักษณะต่อไปนี้มาปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา คือ
- (8) ประสานงานเรื่องงบประมาณและการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก
  - (9) ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปอย่างประหยัดและไม่ขัดกับ
  - (10) ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปอย่างประหยัดและไม่ขัด
  - (11) ร่วมกับหน่วยอื่นๆ ประเมินผลกิจกรรมนักศึกษาที่ตนรับผิดชอบ
  - (12) คิดค้นหาหนทางที่จะปรับปรุงกิจกรรมให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป
  - (13) รับผิดชอบต่อผลเสียอันอาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรม
  - (14) พัฒนานิสิตนักศึกษาในความดูแลให้เกิดการพัฒนาในด้าน
  - (15) พัฒนานิสิตนักศึกษาในความดูแลให้เกิดการพัฒนาในมโนทัศน์
- (1) เป็นผู้มีความรับผิดชอบงานกิจกรรมนักศึกษา
- (2) มีศรัทธาและปรารถนาดีต่อนิสิตนักศึกษา
- (3) มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรนิสิตนักศึกษา
- (4) มีความกระตือรือร้น มีพลัง ให้ความรู้สึกร่าเริงมีชีวิตชีวาแก่ผู้อยู่ใกล้ชิด
- (5) มีสุขภาพแข็งแรง
- (6) มีความรอบรู้ มีไหวพริบ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- (7) มีความสามารถในการพูดทั้งพูดทั้งอธิบาย พูดเพื่อเล่าให้ฟัง พูด
- เพื่อ ชักจูงใจ
- (8) มีอารมณ์ดีมั่นคง เสมอต้นเสมอปลาย

(9) มีความสนใจกว้างขวาง สามารถสนองตอบความสนใจของนิสิต
นักศึกษาได้ดี

(10) มีวัฒนธรรมการทำงานแบบประชาธิปไตย
(11) มีมนุษยสัมพันธ์ดี
(12) มีคุณธรรมสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเมตตา กรุณา มุทิตา และ
อุเบกขา

- (13) เข้าใจธรรมชาติของคนหนุ่มสาวเป็นอย่างดี
(14) เข้าใจปรัชญา แนวคิด และหลักการของงานกิจกรรมนักศึกษา
(15) มีหลักการในการทำงานที่เป็นระบบ
(16) มีเทคนิคในการให้คำแนะนำทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคล
(17) มีเวลาเพียงพอ
(18) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
(19) สามารถประสานงานกับผู้บริหารและบุคลากรอื่นๆ ได้ดี
(20) มีความเป็นตัวของตัวเอง และมีความสามารถในการตัดสินใจ

เมื่อพิจารณาจากคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา จะพบว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่เสียสละอย่างมาก รวมทั้งมีความเข้าใจเรื่องของกิจกรรมนักศึกษา ตลอดจนเข้าใจในตัวนักศึกษาด้วย อาจารย์ที่ปรึกษามีคุณสมบัติไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยได้

ดังนั้น สรุปได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จทางด้านวิชาการของนักศึกษา กล่าวคือ อาจารย์ที่ปรึกษาจะช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร การลงทะเบียนวิชาเรียน วิธีการเรียน การวัดผล ตลอดจนแนวทางการศึกษาที่นักศึกษาจะสามารถจบหลักสูตรไปได้อย่างราบรื่น

2. ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษา เช่น การแต่งกายให้ดูกระเป๋ียบ และเหมาะสมกับโอกาส กิริยามารยาท การเข้าสังคม การประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทนอดกลั้น ความรับผิดชอบ เป็นต้น

3. ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนกระตุ้นและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบัน อาทิ การประชุมนิเทศ วันไหว้ครู งานแห่เทียนจำนำพรรษา งานปีใหม่ งานกีฬาภายในและภายนอก ฯลฯ การเข้าร่วมชมรม ชุมนุม หรือสโมสรนักศึกษา เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคมประชาธิปไตย การทำงานร่วมกัน การแสดงความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรี กีฬา หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการตัดสินใจ และการแก้ปัญหาต่างๆ ฯลฯ

4. ด้านบริการต่าง ๆ อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญในการแนะนำบริการและสวัสดิการต่างๆ ของสถาบันให้นักศึกษาได้ทราบ เช่น บริการแนะแนวสนเทศและบริการอาชีพ บริการตรวจสุขภาพ บริการของฝ่ายทุนและรางวัล บริการจากสำนักส่งเสริมวิชาการ บริการจากฝ่ายทะเบียนและวัดผล บริการของฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา เป็นต้น

5. ด้านการสร้างชื่อเสียงให้สถาบัน อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้นักศึกษาช่วยสร้างเสริมและรักษาชื่อเสียงของสถาบัน รวมทั้ง การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน โดยพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้มีศักยภาพสูง จนเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความรู้ความสามารถทางการเรียน การสอบชิงทุน การได้รับถ้วยหรือโล่รางวัลด้านกีฬา ดนตรี และการแสดงหรือการแข่งขัน ประภวด เป็นต้น

6. ด้านการวางแผนชีวิตและเลือกอาชีพ อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาวางแผนชีวิตและเลือกอาชีพ โดยประสานกับฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายแนะแนวสนเทศและบริการอาชีพฝ่ายจัดหางานกรมแรงงาน เป็นต้น

7. ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นพลเมืองดีของชาติ อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้าง สนับสนุน และกระตุ้นให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยเสียสละ อุทิศกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา หรือกำลังทรัพย์ สร้างสรรค์สังคม รวมทั้ง การให้ความร่วมมือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและกติกาที่กำหนดไว้ มีความจงรักภักดีต่อสถาบันต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ฯลฯ

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตได้ได้คุณภาพ ไม่ว่าจะในด้านวิชาการ ด้านการพัฒนานุคลิกภาพ การปรับตัวเข้ากับสังคม การเข้าร่วมกิจกรรมการวางแผนและการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ ถ้าสถาบันอุดมศึกษาใดให้ความสนใจ เอาใจใส่การพัฒนากระบวนการอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดี จะส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิตเป็นอย่างมากกับทั้งยังช่วย

ให้งานบริหาร งานวิชาการ งานกิจการนักศึกษา และอื่นๆ ของสถาบันมีความคล่องตัว ลดปัญหาต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาลงไปได้มาก ซึ่งถ้าสถาบันอุดมศึกษาปราศจากปัญหาหรือปัญหาด้านต่างๆ ลดน้อยลง ก็ย่อมมีเวลา มีพลังเพิ่มขึ้นในการสร้างสรรค์พัฒนาสถาบัน จึงกล่าวได้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษา

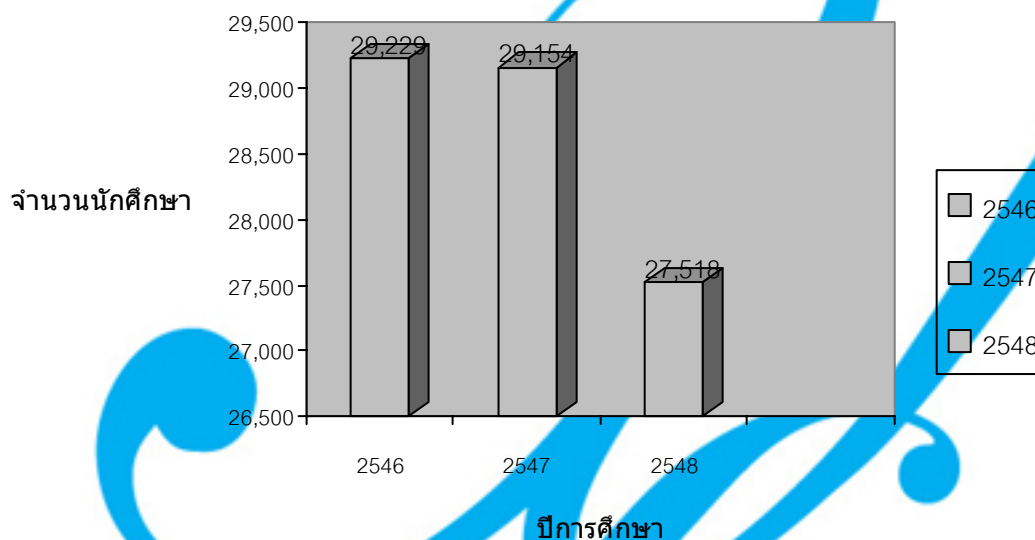
จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน สรุปได้ว่า ในส่วนของปัจจัยด้านผู้เรียนมีสาเหตุมาจากปัญหาด้านสุขภาพ คือ มีโรคประจำตัว สุขภาพไม่แข็งแรง มีสติปัญญาต่ำ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทำให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและสถานศึกษา ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และผิดเพี้ยนไปจากผู้เรียนทั่วไป สำหรับปัจจัยด้านครอบครัวซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ผู้เรียนต้องออกกลางคันมีหลายประการ เช่น บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ไม่สนใจการศึกษาของบุตร มีผลการวิจัยที่ค้นพบว่าผู้เรียนที่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาน้อยมีแนวโน้มออกจากโรงเรียนมากกว่าผู้เรียนที่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาสูง นอกจากระดับการศึกษาแล้ว การเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่เลี้ยงแบบตามใจเกินไป หรือไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนให้ความอบอุ่นแก่ลูกๆ ก็มีผลส่งผลให้นักเรียนต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน หรือการย้ายถิ่นฐานของบิดามารดาหรือผู้ปกครองทำให้นักเรียนต้องย้ายตาม นักเรียนที่ย้ายโรงเรียนบ่อย มักมีปัญหาด้านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ หากนักเรียนกลุ่มนี้ไม่สามารถปรับตัวได้ ก็จะมีผลทำให้ไม่อยากไปโรงเรียน ในที่สุดก็ต้องออกจากโรงเรียน นอกจากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีบิดามารดา หรือผู้ปกครองบางคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษา ทำให้ไม่สนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานได้เรียน รวมถึงสภาพเศรษฐกิจที่ไม่ดีของครอบครัว ส่งผลให้บุตรถูกบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ออกจากโรงเรียนเพื่อมาช่วยกันประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว

สำหรับปัจจัยสุดท้ายที่มีผลต่อการออกกลางคัน คือ การจัดการเรียนการสอน รวมถึงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เข้าใจบทบาทที่ถูกต้อง ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียนทั้งสิ้น

ตอนที่ 2 การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาการศึกษา วิทยาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ ทั้งภาคปกติและภาคสมทบ โดยทำการสอนโปรแกรมวิชาต่างๆ ตามความต้องการของผู้เรียน และ

ของหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้มีจำนวนผู้ใช้บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักศึกษาภาคปกติ ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 2.1 แสดงจำนวนนักศึกษาภาคปกติของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ระหว่างปีการศึกษา 2546-2548

ที่มา: สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ในขณะเดียวกัน ผลการสำรวจความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยประมาณการจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปีที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังปรากฏจากข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงแนวโน้มของความต้องการทางด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้สำเร็จ
มัธยมศึกษาตอนปลาย

หน่วย: พันคน

ปี	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ประมาณการผู้จบ ม.6	366	390	394	384	388	409
ประมาณการผู้จบ ปวช.3	307	341	358	351	351	367
รวม	673	731	752	735	739	776

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน (ศปพค.) สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

จากตัวเลขจำนวนความต้องการใช้บริการการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่มี
อย่างต่อเนื่องส่งผลให้อาคารสถานที่ของมหาวิทยาลัยไม่สามารถรองรับจำนวนผู้เรียนได้อย่าง
ทั่วถึง อีกทั้งแนวโน้มความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาขยายตัวมากยิ่งขึ้นทำให้
มหาวิทยาลัยขยายเขตการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกมหาวิทยาลัย
(Off-Campus-Learning Center) กระจายทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งในจังหวัด
ต่างๆ ทุกภูมิภาค ของประเทศ เพื่อเป็นการกระจายการให้บริการการศึกษาไปสู่กลุ่มผู้เรียนให้
ได้มากที่สุด ด้วยการนำรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้
สามารถผลิตบัณฑิตได้ทันต่อความต้องการของสังคมทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มี
มาตรฐานเดียวกัน ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีศูนย์การศึกษานอกมหาวิทยาลัยรวม
ทั้งสิ้น 21 ศูนย์ ได้แก่

(1) ศูนย์จรัลสนิทวงศ์	(2) ศูนย์สุโขทัย	(3) ศูนย์ดุสิตพณิชยการ
(4) ศูนย์นครนายก	(5) ศูนย์ปราจีนบุรี	(6) ศูนย์พงษ์สวัสดิ์
(7) ศูนย์สันติราษฎร์	(8) ศูนย์พณิชยการสยาม*	(9) ศูนย์บุษยมาส
(10) ศูนย์ชลบุรี	(11) ศูนย์พัทยา	(12) ศูนย์สระบุรี
(13) ศูนย์ลำปาง	(14) ศูนย์นาสงครณ์	(15) ศูนย์ระนอง
(16) ศูนย์สุพรรณบุรี	(17) ศูนย์ตรัง	(18) ศูนย์พิษณุโลก
(19) ศูนย์หัวหิน	(20) ศูนย์ลุมพินี	(21) ศูนย์หนองคาย

* ปัจจุบันย้ายไปอยู่ที่ศูนย์รางน้ำ

ตอนที่ 3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนของเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยขอเสนอภาพรวมของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคืนของผู้เรียน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

แคทรียา ทาวระมย์ (2543) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้การวิเคราะห์การอยู่รอดในการศึกษาการออกกลางคืนของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของฉวีวรรณ วัฏฏานนท์ (2528) ประมาณ ชูพิทักษ์ (2528) โสภ ฝ่องชัยกุล (2527) และอรนุช ปุณยกนก (2526) พบว่า องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคืนในลำดับต้นๆ ของงานวิจัย มีดังนี้

ฉวีวรรณ วัฏฏานนท์ พบว่า วิธีการสอนของอาจารย์ไม่น่าสนใจเป็นสาเหตุสำคัญอันดับแรก ส่วนประมาณ ชูพิพัฒน์ พบว่า ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคืนของนิสิตบัณฑิตที่ถูกให้ออก เพราะศึกษาไม่สำเร็จเมื่อครบกำหนด 5 ปี มี 7 ตัวประกอบ คือ

1. คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน
2. ค่านิยมของนิสิตที่มีต่อสาขาวิชาที่เรียน
3. ปัญหาด้านการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล
4. ปัญหาฐานะทางเศรษฐกิจ
5. ปัญหาการปรับปรุงแก้ไขหัวข้อวิทยานิพนธ์
6. ปัญหาด้านภาวะทางจิตของนิสิตบัณฑิต
7. ความไม่มุ่งมั่นในสาขาวิชาที่เรียน

สำหรับตัวประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคืนของนิสิตที่ถูกให้ออกเพราะเกรดเฉลี่ยสะสมไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้มี 3 ตัวประกอบ คือ

1. ค่านิยมของนิสิตบัณฑิตต่อสาขาวิชาที่เรียน
2. คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน
3. ปัญหาของครอบครัว

ส่วนตัวประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคืนของนิสิตบัณฑิตที่ขอลาออกมี 3 ตัวประกอบ คือ

1. ปัญหาส่วนตัวด้านบุคลิกภาพ ความสามารถเชิงวิชาการ และฐานะทางเศรษฐกิจ

2. ความต้องการของตลาดแรงงาน

3. ปัญหาครอบครัวและความมุ่งมั่นในการศึกษาในสาขาวิชาชีพ

นอกจากนี้ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตที่ถูกจำหน่ายชื่อออกเพราะไม่มาลงทะเบียนมี 2 ตัวประกอบ คือ คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน และค่านิยมของบัณฑิตต่อสาขาวิชาที่เรียน

โสภา ผ่องชัยกุล ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ที่ออกกลางคันเกี่ยวกับสถานภาพ อันดับการเลือกเข้าศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ สาเหตุการออกกลางคันและเปรียบเทียบสาเหตุการออกกลางคันในแต่ละสถาบัน พร้อมทั้งศึกษาความคิดเห็นของนิสิตที่ออกกลางคันและสอบคัดเลือกเข้าศึกษาใหม่เกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันและหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในสถาบันเดิม ผลการวิจัย พบว่า นิสิตนักศึกษาเพศชายออกกลางคันมากกว่าเพศหญิง ร้อยละ 50 ทั้ง 2 ปีการศึกษา สถาบันที่มี นิสิตนักศึกษาออกกลางคันมากที่สุด คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเมื่อเปรียบเทียบกับ จำนวนนิสิตนักศึกษาที่ออกกลางคันมีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 28.69) สำเร็จ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 46.72) สำหรับสาเหตุการ ออกกลางคันสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ต้องการออกไปสอบเข้าคณะหรือสาขาอื่น (ร้อยละ 40) ทดลองออกมาทำการสอบคัดเลือกใหม่ (ร้อยละ 36.12) และมองไม่เห็นแนวทางประกอบอาชีพ (ร้อยละ 35.52)

อรนุช ปุณยนก ได้ศึกษาลักษณะของนิสิตที่ออกกลางคัน สถานภาพปัจจุบันของนิสิตที่ ออกกลางคัน และวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของนิสิตชั้นปีที่ 1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นปีการศึกษา 2521-2524 ผลการวิจัย พบว่า นิสิตที่ออกกลางคัน ส่วนมากเป็นนิสิตชาย มีอายุเฉลี่ย 18.29 ปี คณะที่มีจำนวนนิสิตที่ออกกลางคันมากที่สุด คือ คณะวิทยาศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะที่มีจำนวนนิสิตที่ออกกลางคั นน้อยที่สุด คือ คณะอักษร ศาสตร์ และนิสิตส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายจากโรงเรียนรัฐบาล จากการวิเคราะห์องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันของ นิสิตชั้นปีที่ 1 ได้องค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ความสัมพันธ์กับอาจารย์มีตัวแปรที่สำคัญ คือ อาจารย์ใช้อำนาจในการ สอน และการปกครองมากเกินไป และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะคิดที่มีต่อวิชาชีพที่ศึกษา มีตัวแปรที่สำคัญ คือ มองไม่เห็นประโยชน์ของสาขาวิชาที่เรียน หากประกอบอาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนจะไม่มีเกียรติ มีรายได้ค่อนข้างน้อยและต้องทำงานหนัก

องค์ประกอบที่ 3 ฐานะทางเศรษฐกิจและการเงิน มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ครอบครัวยากจน ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน และต้องทำงานพิเศษเพื่อหารายได้มาเรียนเอง

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถของนิสิตและเนื้อหาของหลักสูตร มีตัวแปรที่สำคัญคือ วิชาต่าง ๆ ในคณะที่เรียนยากเกินไป และผลการเรียนได้คะแนนต่ำ

องค์ประกอบที่ 5 ความต้องการของผู้ปกครอง มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของวิชาที่เรียน และผู้ปกครองให้ออก

องค์ประกอบที่ 6 ลักษณะครอบครัว มีตัวแปรที่สำคัญ คือ พื้นฐานการอบรมจากครอบครัวไม่ดี และขาดความอบอุ่นจากครอบครัว

องค์ประกอบที่ 7 ทักษะคิดที่มีต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย มีตัวแปรที่สำคัญคือเบื่อหน่ายต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย

องค์ประกอบที่ 8 ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย มีตัวแปรที่สำคัญ คือ ลำบากในการหาที่อยู่ที่เหมาะสมกับการเรียน และการเดินทางไปศึกษาลำบาก

จากงานวิจัยที่ 4 เรื่องที่กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการออกกลางคันมี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านตัวนิสิต ได้แก่ ทักษะคิดหรือค่านิยมที่มีต่อสาขาวิชาที่เรียน ทักษะคิดที่มีต่อกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ความสามารถเชิงวิชาการ คุณลักษณะส่วนตัวของนิสิตบัณฑิตที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ปัญหาด้านสภาวะทางจิตของนิสิตบัณฑิต ความไม่มุ่งมั่นในสาขาวิชาที่เรียน ปัญหาส่วนตัวด้านบุคลิกภาพ และปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

2. ด้านครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและการเงิน ความต้องการของผู้ปกครอง ลักษณะครอบครัว และปัญหาครอบครัว

3. ด้านอาจารย์และมหาวิทยาลัย ได้แก่ ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และเนื้อหาของหลักสูตร

4. ด้านสังคม ได้แก่ ความต้องการของตลาดแรงงาน

นอกจากนี้ แคทลียา ทาวะรัมย์ ยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนหรือนักศึกษาในสถาบันอื่น ๆ อีก 8 เรื่อง พบว่า สาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษาในงานวิจัยทั้ง 8 เรื่อง มีความคล้ายคลึงกันซึ่งผู้วิจัยสรุปสาเหตุได้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านตัวนักเรียนหรือนักศึกษา ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษต่ำ ขาดเรียนบ่อย เจ็บป่วยค่อนข้างบ่อย ความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย การไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องประกอบอาชีพ เป็นต้น
2. ด้านครอบครัว ได้แก่ บิดามารดาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ต่อนักเรียนหรือนักศึกษา รายได้ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการเรียน เป็นต้น
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนและสถานศึกษา ได้แก่ ใช้เวลามากในการทำความเข้าใจบทเรียน ไม่ค่อยสนใจเข้ารับการสอนซ่อมเสริม การติดต่อระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สม่ำเสมอ วิทยาลัยเคร่งครัดเรื่องกฎระเบียบมากเกินไป ครูมีทัศนคติไม่ดีต่อนักศึกษาครูสอนโดยใช้ภาษาที่เข้าใจยาก ครูประจำชั้นและโรงเรียนไม่ได้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน เป็นต้น และ
4. ด้านสังคม ได้แก่ คนในชุมชนขาดความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ ฐานะแตกต่างกัน การดำเนินวิถีชีวิตแตกต่างกันและมีความขัดแย้งกับเพื่อน

กมล กล้าหาญ (อ้างใน อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์, 2544 หน้า 32) ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิด กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากร ร้อยละ 1 ของจำนวนนักศึกษาที่ออกกลางคันของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทั้งหมด จำนวน 678 คน ผลการศึกษา พบว่า

1. สาเหตุเกี่ยวกับตัวนักศึกษาโดยทั่วไป ได้แก่ ด้านความพร้อมในการเรียน เป็นสาเหตุเนื่องจากนักศึกษามีเวลาว่างน้อยจนไม่สามารถเรียนได้ และนักศึกษาควบคุมการศึกษาด้วยตนเองไม่ได้ ด้านความมั่นใจในระบบการสอนมีสาเหตุเนื่องจากนักศึกษาขาดการติดต่อและใกล้ชิดกับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาไม่แน่ใจว่าจะเรียนได้จนจบหลักสูตร ด้านการติดต่อสื่อสารมีสาเหตุเนื่องจากที่พักอาศัยของนักศึกษาอยู่ห่างจากสนามสอบและสถานที่สอนเสริม
2. สาเหตุที่เกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาออกกลางคันเพราะสาเหตุ อันดับแรก คือ ด้านเอกสารการสอนและวัสดุการศึกษาเป็นสาเหตุ เพราะนักศึกษาได้เอกสารและวัสดุการศึกษาล่าช้า เนื้อหาในเอกสารการสอนแต่ละชุดมีมากเกินไป และเนื้อหาในเอกสารการสอนที่นักศึกษาได้ศึกษามีเนื้อหายากเกินไป

เกษตร เมืองทอง (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของ

นักศึกษาอยู่ในระดับมาก คือ ด้านเนื้อหาวิชาที่เรียน ได้แก่ เนื้อหาวิชาไม่ต่อเนื่องกับความรู้เดิม เนื้อหาวิชาที่เรียนยากเกินไป และด้านการเรียน พื้นฐานความรู้ที่จะใช้ศึกษาต่อไม่เพียงพอ ขาดการวางแผนที่ดี แบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ไม่ได้ ด้านอาจารย์ที่ปรึกษาคิดว่า นักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอ เนื้อหาวิชายากเกินไป เรียนในสาขาวิชาที่ไม่สมควรใจ การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตรและ แต่ละแขนงวิชาไม่แตกต่างกัน

การปรับตัวก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งที่ควรศึกษาประกอบการออกกลางคันของนักศึกษา ซึ่ง กัลยา อยู่บ้านคลอง และคณะ (2540 อ้างถึงใน ชาญ สุขเสววัฒนิต, 2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับสุขภาพจิตของวัยรุ่น ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก จำนวน 175 คน พบว่าวัยรุ่นในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีการปรับตัวทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง สุขภาพจิตทุกกลุ่มอาการของวัยรุ่นในกลุ่มนี้อยู่ในระดับปกติ แต่กลุ่มอาการที่มีระดับความเครียดมีแนวโน้มค่อนข้างสูง คือ สาขาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น รองลงมาคือ สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์และกลุ่มที่มีระดับความเครียดต่ำสุด คือ ช่างไฟฟ้ากำลัง

สุวรี จันทรสา และ อภิชาติ พจนนิจราภรณ์ (อ้างถึงใน อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์, 2544, หน้า 32) ศึกษาเรื่องปัญหานักเรียนออกกลางคัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพฯ จำนวน 200 คน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาไม่ชอบสาขาวิชาที่เข้าศึกษา เนื่องจากไม่ตรงกับความถนัดของตนเอง ผู้ปกครองมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และหางานทำยาก จึงเป็นปัญหาให้นักศึกษามีการออกกลางคันมาก

จรรยา แสงสาคร (อ้างถึงใน อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์, 2544, หน้า 33) ศึกษาเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาแบบเบ็ดเสร็จพื้นฐานในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 134 คน ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากด้านส่วนตัวและครอบครัวของนักศึกษา รองลงมาคือสาเหตุที่เกิดจากด้านครูผู้สอนและวิธีการสอน และสาเหตุสุดท้ายคือสาเหตุที่เกิดจากด้านการจัดสภาพแวดล้อมและบริหารชั้นเรียน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ พื้นฐานความรู้เดิม และมูลเหตุการสมัครเข้าเรียนกับสาเหตุการออกกลางคันทั้ง 3 ด้านแล้วสรุปได้ ดังนี้

1. เพศกับสาเหตุด้านส่วนตัวในหัวข้อการติดภารกิจทางอาชีพมีความแตกต่างกัน และเพศกับสาเหตุด้านครอบครัวในหัวข้อการติดภารกิจทางครอบครัวมีความแตกต่างกัน

2. อายุกับสาเหตุด้านส่วนตัวและครอบครัวในหัวข้อการมีสุขภาพไม่ดี และการมีสติปัญญาไม่ดี และสิ่งง่ายมีความแตกต่างกัน อายุกับการต้องอพยพถิ่นระหว่างเรียนมีความแตกต่างกัน

3. พื้นฐานความรู้เดิมกับสาเหตุด้านครูผู้สอน และวิธีการสอนในหัวข้อการมองไม่เห็นประโยชน์จากวิชาหรือกิจกรรมที่นำมาสอนมีความแตกต่างกัน พื้นฐานความรู้เดิมกับสาเหตุด้านส่วนตัวและครอบครัวในหัวข้อการมีสติปัญญาไม่ดี และสิ่งง่ายและการที่รู้สึกว่าการที่เรียนนั้นยาก กลัวเรียนต่อไปไม่ได้ และกลัวว่าจะสอบตก มีความแตกต่างกัน

4. มูลเหตุการสมัครเข้าเรียนกับสาเหตุด้านครูผู้สอน และวิธีการสอนในหัวข้อการที่ครูมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ทำให้หมดความศรัทธา มูลเหตุการสมัครเข้าเรียนกับสาเหตุด้านส่วนตัวและครอบครัวในหัวข้อการที่รู้สึกว่าการที่เรียนนั้นยากกลัวเรียนต่อไปไม่ได้ และกลัวว่าจะสอบตกมีความแตกต่างกัน มูลเหตุการสมัครเข้าเรียนกับสาเหตุด้านครูผู้สอนในหัวข้อการที่ครูขาดสอนเป็นประจำหรือมาสอนไม่ตรงเวลามีความแตกต่างกัน

ดวงรัตน์ อเนกเวียง (อ้างถึงใน อนิรุทธิ์ สุวรรณรงค์, 2544, หน้า 36) ศึกษาเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เมื่อจบชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต รวมทั้งหมด 103 คน ผลการศึกษา สาเหตุการออกจากคณะวิทยาศาสตร์มีสาเหตุส่วนใหญ่ที่วิเคราะห์มาได้ พบว่า

1. มีสาเหตุหลัก คือ ไม่ใช่คณะที่ประสงค์จะเรียน ไม่ใช่สาขาวิชาที่ประสงค์จะเรียน การเดินทางมาศึกษาไม่สะดวก

2. นักศึกษาที่ลาออกให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะได้ทำในด้านสาขาวิชานั้นๆ และไม่แน่ใจในคุณภาพบัณฑิต หลักสูตรควรมีการปรับปรุง และมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพราะเป็นคณะใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่เคยมีแต่ทางด้านสังคมศาสตร์

ดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (อ้างถึงใน อนิรุทธิ์ สุวรรณรงค์, 2544, หน้า 36) ศึกษาเรื่องการออกกลางคันของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 330 คน ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุการออกกลางคัน ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่ออกกลางคัน จำนวน 9 แผนกวิชา โดยแยกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคัน ทั้ง 7 องค์ประกอบ ตามลำดับที่สำคัญได้ดังนี้

1. เครื่องมือและอุปกรณ์ในการฝึกงานไม่เพียงพอและล้าสมัย

2. ผลการเรียนไม่เป็นที่พอใจ
3. ขาดที่ปรึกษาด้านการเรียน โอกาสเรียนจบยาก
4. การปกครองเข้มงวดเกินไป
5. นักเรียนส่วนใหญ่เกรง ชักงูงไปในทางไม่ดี
6. ความรู้ที่ได้รับไม่สัมพันธ์กับการประกอบอาชีพ
7. สนามกีฬา โรงอาหาร บริการน้ำดื่มไม่เพียงพอ

จิวาลักษณ์ รวบรวมทรัพย์ ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาการออกกลางคันของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาใน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการ ออกกลางคัน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสถานศึกษา ครู-อาจารย์ ทักษะติดต่อวิชาชีพและผู้ปกครอง ผลการศึกษา สรุปได้ว่า

1. ด้านสถานศึกษา ผู้บริหารมีความคิดเห็นเห็นว่า บริการแนะแนวสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อ ผู้ปกครองจะช่วยลดปัญหาการออกกลางคันได้
2. ด้านครู-อาจารย์ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเห็นว่า ครูควรมีความรับผิดชอบต่อการสอน ทำให้ครูได้รับความเชื่อถือและเป็นการชักจูงให้นักศึกษาเข้าเรียนซึ่งจะช่วยลดปัญหาการออก กลางคันได้ และหากผู้สอนมีความเชี่ยวชาญในเรื่องหลักจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการของ วัยรุ่นจะช่วยลดปัญหาการออกกลางคันได้
3. ด้านทักษะติดต่อวิชาชีพ ผู้บริหารมีความคิดเห็นเห็นว่า หากสถานศึกษาให้ความรู้เรื่องการ ประกอบธุรกิจส่วนตัวที่มีรายได้มั่นคง เพื่อเปลี่ยนความคิดเดิมจะช่วยลดปัญหาการออกกลางคัน ได้ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาเห็นว่าเมื่อประกอบอาชีพมักใช้แรงกายมากกว่ากำลังสมองจึงลาออก และนักศึกษาต้องใช้จ่ายในเรื่องวัสดุอุปกรณ์มาก จึงตัดสินใจเปลี่ยนแนวทางการเรียนใหม่
4. ด้านผู้ปกครอง ผู้บริหารมีความเห็นเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสังคม อุตสาหกรรม ทำให้ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญในเรื่องการศึกษาเพราะสามารถประกอบอาชีพ ได้โดยไม่ต้องเรียนสูง ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีฐานะยากจนทำให้เป็นปัญหาในการศึกษาต่อ และนักศึกษาจะลาออก สุดท้ายตัวผู้ปกครองมีทัศนคติไม่ดีต่อการศึกษาก็มาลาออกไปก่อนจบ หลักสูตร แต่เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่า ครูอาจารย์เป็น ปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก อันดับ 2 คือ สถานศึกษา อันดับที่ 3 คือ ผู้ปกครอง และอันดับที่ 4 คือ ทักษะติดต่อวิชาชีพเป็นปัญหาสุดท้าย

อุไรรัตน์ โพธิ์แก้ว (อ้างถึงใน อนิรุทธ์ สุวรรณรงค์, 2544, หน้า 38) ศึกษาเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา สาขาศิลปหัตถกรรม ระดับ ปวช. ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 6 พ.ศ.2536 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 46 คน ผลการศึกษา พบว่า สาเหตุ 4 ด้าน ที่นักศึกษาศิลปหัตถกรรม ระบุว่า เป็นสาเหตุการออกกลางคัน เรียงลำดับความสำคัญดังนี้

1. ด้านตัวนักศึกษา สาเหตุที่สำคัญ คือ ความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ แบ่งเวลาไม่เหมาะสมและขาดการเรียนบ่อย
2. ด้านสถานศึกษา สาเหตุที่สำคัญ คือ วิทยาลัยเคร่งครัดเรื่องกฎระเบียบมากเกินไป ครูมีทัศนคติไม่ดีต่อนักศึกษา และครูสอนโดยใช้ภาษาที่เข้าใจยาก
3. ด้านครอบครัว สาเหตุที่สำคัญ คือ รายได้ไม่เพียงพอในการสนับสนุนการเรียน ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ต่อนักศึกษา และผู้ปกครองให้นักศึกษาช่วยงานครอบครัว
4. ด้านสังคม สาเหตุที่สำคัญ คือ มีความขัดแย้งกับเพื่อน ฐานะแตกต่างกันและการดำเนินวิถีชีวิตแตกต่างกัน

ชวลิต พึ่งโกคา (2540, หน้า 40-47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครู-อาจารย์ผู้สอน เกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น กรมอาชีวศึกษา ได้สรุปผลการวิจัยว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนมี 4 ด้าน คือ

1. ด้านสถานศึกษา ได้แก่ สภาพมลภาวะในโรงฝึกงานทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายการฝึกงาน
2. ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นปัญหาในระดับมาก ดังนั้น ต้องจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นโดยจัดทำงบประมาณ เรื่องวัสดุฝึกสำหรับฝึกปฏิบัติงานให้เพียงพอ
3. ด้านลักษณะของวิชาชีพและผู้เรียน คือ พื้นฐานความรู้ของนักเรียนก่อนเข้ามาเรียนไม่เพียงพอทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง ขาดความสนใจและเป็นวิชาที่ตัวเองไม่ได้ชอบหรือไม่ได้เลือกไว้ในอันดับที่ 1, 2 หรือ 3 และไม่ศรัทธาทำให้ไม่สนใจ ผลการเรียนออกมาไม่ดี
4. ด้านนโยบายการรับนักเรียน คือ การแนะนำการศึกษาวิชาชีพให้กับโรงเรียนต้นสังกัดยังขาดการแนะแนวและประชาสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและรักที่ศึกษาในวิชาชีพ และสนองความต้องการของตลาดแรงงานและความสำคัญของวิชาชีพ

ก่อน สวัสดิพานิช (อ้างถึงใน ชาญ สุขเสวบัณฑิต, 2546, หน้า 49) ศึกษาพบว่านักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพออกกลางคันก่อนจะศึกษาจบหลักสูตรด้วยปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ทำให้ไม่สามารถนำเงินมาสนับสนุนด้านการศึกษาของบุตรได้อย่างเต็มที่

2. ปัญหาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ปัญหาสุขภาพกาย เช่น เจ็บป่วยตลอดเวลา จึงต้องหยุดเรียนเพื่อไปทำการรักษา ปัญหาสุขภาพจิตอาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมตัวเด็กเองหรือจากครอบครัว ทำให้เด็กปรับตัวไม่ได้ คิดมาก เริ่มมีปัญหาในการดำรงชีวิตในสังคมที่อยู่ เก็บตัว จึงมีปัญหากับเพื่อนจึงต้องออกกลางคัน

3. ปัญหาด้านการเรียน ในรายที่มีผลการเรียนต่ำอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ทั้งตัวเองและสิ่งแวดล้อม ทำให้เรียนไม่รู้เรื่องจึงไม่สนใจการเรียนหรือทำกิจกรรมมากเกินไปจนเรียนไม่ทันเพื่อน จึงต้องออกกลางคัน

4. ปัญหาสังคม เนื่องจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีมีมากมาย โดยเฉพาะในชุมชน เช่น ในเขตชุมชนเมือง ผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพ เมื่อเด็กมีอิสระจึงมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน เช่น ติดยาเสพติด หนีเรียน มีปัญหาทางเพศ เล่นการพนัน

5. ปัญหาครอบครัว เนื่องจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นเหตุผลทำให้เกิดปัญหากับผู้ที่ปรับตัวไม่ทัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อไปยังทุกสถาบัน รวมทั้งสถาบันครอบครัวซึ่งใกล้ตัวเด็กมากที่สุด เมื่อมีปัญหาในบ้าน พ่อแม่แยกทางกัน เด็กขาดผู้อุปถัมภ์ ค่าใช้จ่ายในการเรียนไม่มีผู้รับผิดชอบ จึงต้องหยุดพักการเรียน

นฤมล พึ่งกิจ (2546, หน้า 10) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักเรียนส่วนหนึ่งมีความกลัวที่จะถูกทำร้ายจากเพื่อนนักเรียนโรงเรียนเดียวกันเอง หรือแม้แต่จากมาตรการทำโทษอย่างรุนแรงของโรงเรียน รวมทั้ง ความรุนแรงต่าง ๆ จากคู่อริต่างโรงเรียน ต่างสถาบันที่เป็นศัตรูต่อกัน การรับรู้ความรุนแรงดังกล่าว สามารถนำไปสู่ความหวาดกลัวต่อความปลอดภัยในการมาเรียน และอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน หรือส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนได้ด้วย ดังนั้น ตัวแปรความปลอดภัยในโรงเรียนจึงถือว่าเป็นตัวแปรปัจจัยเสี่ยงต่อการออกกลางคันที่สำคัญตัวหนึ่งด้วย

นอกจาก ความปลอดภัยในโรงเรียนที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียนแล้ว นโยบายการบริหารสถานศึกษา และการให้บริการต่างๆ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับสถานศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกัน อาทิ

จารย์ ทองมาก (อ้างถึงใน ลำเพย สนธิ, 2539, หน้า 20-21) กล่าวว่า ปัจจัยในการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนประกอบด้วยบทบาทของผู้บริหาร พฤติกรรมและวิธีการสอนของครู การฝึกอบรมและให้ความรู้แก่ผู้บริหารและครู บรรยากาศในห้องเรียน สื่อการเรียน การสนับสนุนด้านการเงินและผู้ปกครอง

สงวน ฉัตรช้าง (อ้างถึงใน ลำเพย สนธิ, 2539, หน้า 21) พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านครู ประสิทธิภาพการสอน การฝึกอบรมเพิ่มเติม วิธีการสอน ภาระรับผิดชอบของครูต่อการสอน อุปกรณ์การเรียนหรือสื่อการสอนที่ครูใช้ ตลอดจนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของครู ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนที่มีปัญหาด้านผลการเรียน

ไพศาล หวังพานิช และพนัส หันนาคินทร์ (อ้างถึงใน ลำเพย สนธิ, 2539, หน้า 24) ได้กล่าวถึงการวัดผลประเมินผลการศึกษาว่า มีความจำเป็นต่อการบริหารโรงเรียน คือทำให้ทราบผลการเรียนของผู้เรียน ทราบผลการสอนของครู เป็นประโยชน์สำหรับการเลื่อนชั้นเรียนใช้เป็นหลักฐานในการรายงานให้ผู้ปกครองทราบ เป็นสถิติอื่นๆ ในทางการศึกษา หากครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ถ้าครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน ไม่มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำได้ ซึ่งจะมีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนที่มีปัญหาด้านผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง

2. งานวิจัยต่างประเทศ

จูดิธ แอล จอห์นสัน (Johnson, 1997, p.8) ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาตัดสินใจคงอยู่หรือออกกลางคันจากสถานศึกษา พบว่า มี 4 ปัจจัย ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ความเชื่อของนักศึกษา (Student Beliefs) บรรยากาศทางวิชาการ (Academic Climate) และเพศ (Gender)

จอห์นสัน (Johnson, 1979 อ้างถึงใน หาญ สุขเสวบัณฑิต, 2546, หน้า 55) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการออกกลางคันของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเบกเกอร์ (Baker University) โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่ยังคงอยู่และนักศึกษาที่ออกกลางคัน พบว่า ปัจจัยหรือสิ่งที่มีส่วนทำให้นักศึกษาออกกลางคัน คือ ผลการเรียน สถานภาพทางอาชีพของผู้ปกครอง ค่านิยมของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษา การตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพและการเข้าสังคมเพื่อการปรับตัวเข้ากับกลุ่ม

ดัลแนค (Duinick, 1982, 3455 A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาใหม่โดยการใช้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง ในมหาวิทยาลัยมอนตানা (Montana University) จากข้อมูลของมหาวิทยาลัยที่เก็บรวบรวมไว้โดยการศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาใหม่ จำนวน 1,159 คน ที่ได้เข้าเรียนในปี 1977-1980 พบว่า มีการออกกลางคัน ร้อยละ 31.40 และพบว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาที่ได้เรียนและนักศึกษาไม่สามารถตัดสินใจเลือกเรียนในวิชาที่ชอบและถนัด มีอัตราการออกกลางคันสูงกว่านักศึกษาที่เลือกวิชาที่ตนชอบและถนัด

ลอเรนซ์ (Lawrence, 1975, 7076 A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐโอกลาโฮมา โดยศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมการปรับตัว ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่มีอัตราการออกกลางคันสูง เปรียบเทียบกับโรงเรียนรัฐบาลที่มีอัตราการออกกลางคันต่ำ จากการศึกษาวิเคราะห์ด้านคุณภาพของการจัดระบบโรงเรียนที่มีการออกกลางคันสูง พบว่า นักเรียนขาดความสัมพันธ์และขาดการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน ไม่มีสิทธิมีเสียง มีความเฉื่อยชาเป็นตัวการที่ทำให้การปรับตัว การเรียนรู้ทางสังคม การติดต่อสื่อสารข้อความกับนักเรียนลดลงไปด้วย และโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะแยกกลุ่มเด็กภายในโรงเรียน ซึ่งไม่ตระหนักในเป้าหมายของโรงเรียนและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการบริหารโรงเรียน รวมถึงการปรับปรุงการพัฒนาในโรงเรียนมีน้อย ส่วนตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกลางคันของนักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจและการถูกบังคับให้ลงทะเบียนเรียน

เบนเน็ตต์ (Bennett, 2001, p.1) แห่งมหาวิทยาลัยลอนดอนเมโทรโพลิแทน (London Metropolitan University) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจออกกลางคันของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และพบว่า นักศึกษาที่เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของประเทศอังกฤษในปี 2001 มักไม่สำเร็จการศึกษา 1 คน จาก จำนวน 6 คน ปัญหาที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคัน ได้แก่ ปัญหาด้านการเงินซึ่งส่งผลต่อความคาดหวังในความสำเร็จของตนเอง ผลการเรียน กำลังใจ การมีพ่อหรือแม่เคยเรียนมหาวิทยาลัย และการแสดงออก ตลอดจน เจตคติของบุคคลดังกล่าว มีผลต่อระดับคะแนนที่สูงขึ้น นักศึกษาที่ครอบครัวให้ค่าใช้จ่ายเต็มที่เป็นการเสริมแรงต่อผลการเรียนอย่างเด่นชัด ส่วนนักศึกษาที่ทำงานนอกเวลาสัปดาห์ละ 2-3 ชั่วโมง จะมีความคิดกว้างขวางในรายวิชาที่เรียนและได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน นอกจากนี้นักศึกษาที่เข้าเรียนช้ากว่านักศึกษาอื่น 3-6 สัปดาห์ จะมีผลการเรียนต่ำ ทักษะในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่เพียงพอ รู้ลึก

โดดเดี่ยวแยกตัวจากคนอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย ปฏิบัติต่อผู้สอนไม่สุภาพ อารมณ์เสียและไม่พอใจในโปรแกรมที่เรียน ซึ่งเป็นผลต่อการตัดสินใจออกกลางคัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันของนักเรียนนักศึกษาที่นำเสนอมาพบว่า ตัวแปรที่นักวิจัยส่วนใหญ่นำมาศึกษา ได้แก่ ตัวแปร เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิด ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา การเห็นความสำคัญของการศึกษาของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอกของสถานศึกษา บทบาทของอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา ฯลฯ ดังนั้น ในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตมาศึกษา กล่าวคือ ตัวแปรเกี่ยวกับตัวนักศึกษา ครอบครัว และการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรเหล่านี้ต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัยดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ เป็นตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักศึกษา แบ่งเป็น 3 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยด้านนักศึกษา หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การปรับตัวของนักศึกษา ความสามารถเชิงวิชาการ และทัศนคติที่มีต่อมหาวิทยาลัย

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง คุณลักษณะครอบครัวของนักศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพ จำนวนบุตร ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว และการย้ายที่อยู่อาศัยของบิดามารดา

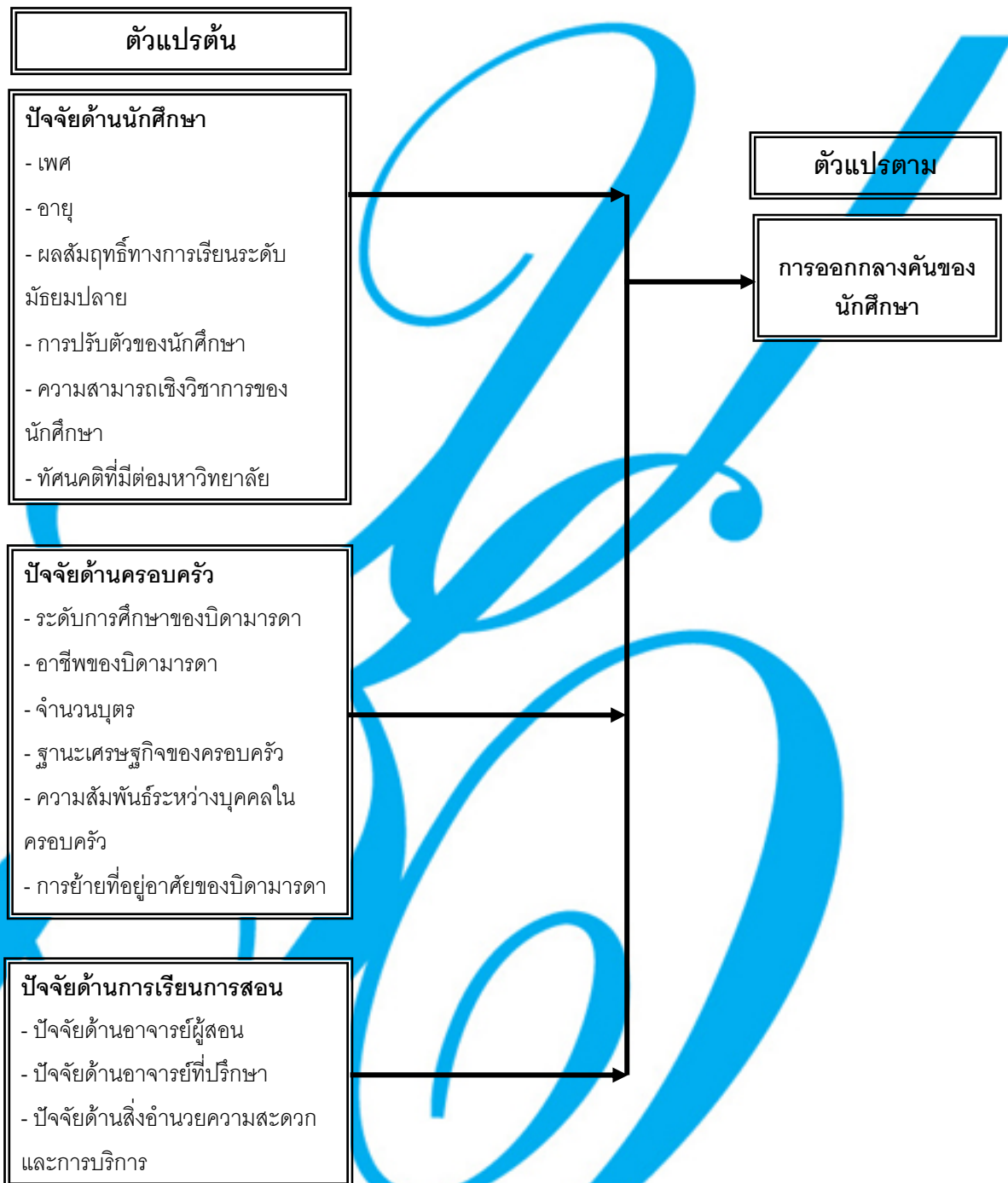
1.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน หมายถึง นโยบายการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อย ได้แก่

1.3.1 ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน

1.3.2 ปัจจัยด้านอาจารย์ที่ปรึกษา

1.3.3 ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

2. ตัวแปรตาม คือ การออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภาพที่ 2.2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย